

**Hrvatski nacionalni program
za prevenciju HIV/AIDS-a**

2011. – 2015.

Zagreb, travanj 2011.

Sadržaj:

A.	Uvod	3
B.	Kratki pregled epidemiološke situacije	4
C.	Ciljevi	7
D.	Plan aktivnosti	10
E.	Indikatori praćenja	34
F.	Plan financiranja po izvorima	36
G.	Zaključci	37

A. UVOD

Infekcija virusom humane imunodeficijencije (HIV) s posljedičnim stečenim manjkom imuniteta (AIDS od engl. acquired immunodeficiency syndrome; u tekstu HIV/AIDS) jedna je od bolesti koja se značajno proširila po cijelom svijetu i predstavlja značajan javnozdravstveni problem. Od početka epidemije umrlo je preko 25 milijuna ljudi, a procjenjuje se da je krajem 2008. godine živjelo 33,4 milijuna ljudi zaraženo HIV-om. Najnovije procjene ukazuju da je širenje epidemije u Istočnoj Europi i Centralnoj Aziji najbrže na svijetu. Iako se Republika Hrvatska za sada može smatrati državom s niskom prevalencijom HIV/AIDS-a, svjesni smo da postoji mnogo čimbenika koji omogućuju širenje virusa. Program zdravstvene zaštite od AIDS-a u Republici Hrvatskoj postoji od 1993. godine i temelji se na Programu suzbijanja i sprečavanja AIDS-a u Republici Hrvatskoj koji je izrađen 1986. godine. Obzirom na nove spoznaje o strategiji prevencije HIV/AIDS-a i na temelju Deklaracije o Obvezama prema HIV/AIDS-u (engl. Declaration of Commitment on HIV/AIDS) koju je usvojila Opća skupština Ujedinjenih naroda u lipnju 2001. godine, izrađen je Hrvatski nacionalni program prevencije HIV/AIDS-a 2005.-2010. Donošenjem Političke deklaracije o HIV/AIDS-u 2006. godine, države članice UN-a obvezale su se na drastično povećanje obima postojećih nacionalnih odgovora na HIV/AIDS. Potpisivanjem političke deklaracije, države su se obvezale da će omogućiti opći pristup (engleski Universal Access) prevenciji, liječenju, njezi i podršci svima onima koji su u potrebi. Deklaracija iz Dublina o partnerstvu u borbi protiv HIV/AIDS-a u Europi i središnjoj Aziji (2004), Deklaracija iz Vilnusa o Mjerama za jačanja odgovora na HIV/AIDS-a u Europskoj uniji te u susjednim državama (2004), Deklaracija iz Bremena o odgovornosti partnerstva – Zajedno protiv HIV/AIDS-a (2007) i mnoge druge aktivnosti Europske unije na ovom području dodatno su ojačale obveze usmjerene na suzbijanje HIV infekcije.

Postizanje zacrtanih ciljeva općeg pristupa prati se i vrednuje kroz izvještaje prema Deklaraciji o obvezama u svezi HIV/AIDS-a i Milenijskim ciljevima razvoja s obzirom da je cilj broj 6 vezan uz prevenciju širenja HIV/AIDS-a i drugih bolesti.

Velik dio mjera prevencije HIV/AIDS-a temelji se na zdravstvenom odgoju općenito, te posebno na zdravstvenom odgoju za dio populacije s povećanim rizičnim ponašanjem u nastojanju da se rizično ponašanje promjeni. S obzirom na nizak rizik od zaražavanja u Republici Hrvatskoj ove se mjere prvenstveno odnose na promociju protektivnog ponašanja u općoj populaciji i populaciji adolescenata te prevenciju objektivno utvrđenih rizičnih ponašanja u pojedinim skupinama povećanog rizika. Uspješni program iziskuje prvenstveno kontinuiran i sustavan rad u okvirima zdravstvenog i obrazovnog sustava, multidisciplinarni pristup i uključivanje civilnog društva. Drugi dio mjera odnosi se na smanjenje rizika u populacijama poput intravenskih ovisnika o drogama, žena koje pružaju seksualne usluge za novac, osoba koje često mijenjaju spolne partnere, spolnih partnera HIV pozitivnih osoba i drugih. Mjere zaštite od nosokomialnih infekcija, te nadzor nad krvi i imunobiološkim preparatima kontinuirano se provodi u Republici Hrvatskoj, te ove mjere valja i dalje provoditi. Osim pretežno medicinskih mjera Hrvatski nacionalni program prevencije HIV/AIDS-a 2011. - 2015. uključuje i mjere društvene zajednice sa ciljem koordiniranog sudjelovanja svih segmenata društva u suzbijanju i sprečavanju HIV/AIDS-a. Nacionalni program obuhvaća preventivne mjere suzbijanja i sprečavanja HIV/AIDS-a i mjere društvene zajednice.

Dio preventivnih mjera važan je u velikom dijelu za smanjenje rizika širenja HIV/AIDS-a i promjena ponašanja. Sve poželjne promjene ponašanja nisu ipak jednako učinkovite te se treba usredotočiti na promjene koje su najvažnije za poboljšanje opsega preventivnog i protektivnog ponašanja i smanjenje rizičnog ponašanja u našoj zemlji.

Od iznimnog je značaja poštivanje i promicanje ljudskih prava osoba koje žive s HIV-om. Osobe koje žive s HIV-om imaju pravo na privatnost, normalno školovanje, zdravstvenu skrb, rad,

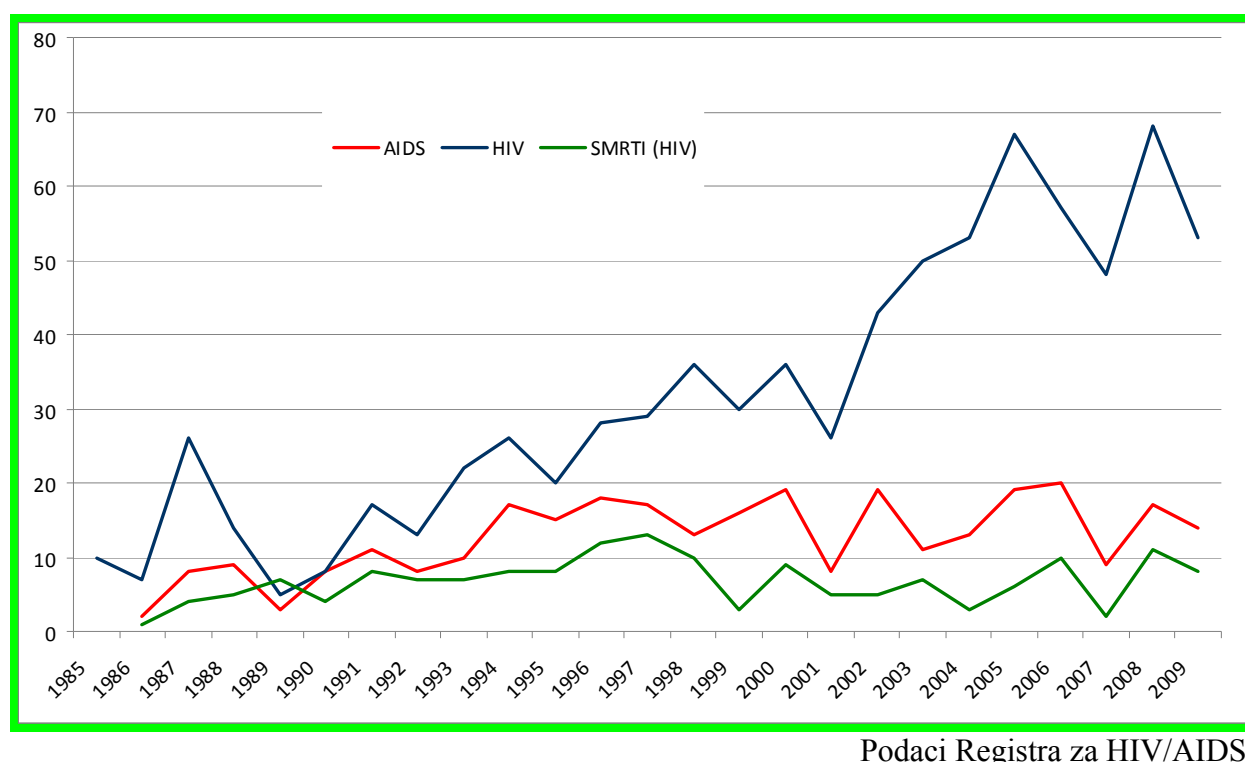
stanovanje i nediskriminirajući odnos u svim područjima života. Javnost treba upoznati s važnošću prevladavanja predrasuda, neznanja i sprečavanja diskriminacije u suzbijanju HIV/AIDS-a. Posebna odgovornost svih radnika u javnim službama osobito u zdravstvenim, odgojno-obrazovnim i ustanovama socijalne skrbi je na području uklanjanja predrasuda i suzbijanja straha prema osobama koji žive s HIV-om. Javno-zdravstvene mjere u pogledu zdravstvene skrbi, športa, zaposlenja, obrazovanja, socijalne skrbi, stanovanja i drugih društvenih aktivnosti moraju se temeljiti na znanstvenim spoznajama o prenošenju HIV-a, a ne na pretpostavkama, spekulacijama i strahu.

B. KRATKI PREGLED EPIDEMIOLOŠKE SITUACIJE

Prijava oboljenja i smrti od HIV/AIDS-a, kao i drugih zaraznih bolesti u Hrvatskoj je obvezna prema Zakonu o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti.

Prijavljivanje slučajeva zaraze HIV-om i AIDS-a u Republici Hrvatskoj je obvezno. Prema podacima Registra za HIV/AIDS Službe za epidemiologiju zaraznih bolesti pri Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo u Zagrebu, u razdoblju od 1986. do listopada 2010. registrirano je 313 slučajeva AIDS-a, od kojih je 146 osoba preminulo. U istom razdoblju registrirano je 518 osoba zaraženih HIV-om, bez znakova AIDS-a.

Grafikon 1. Broj novootkrivenih slučajeva HIV infekcije, AIDS-a i umrlih od HIV/AIDS-a u Republici Hrvatskoj po godinama; za razdoblje 1985.-2009. godine

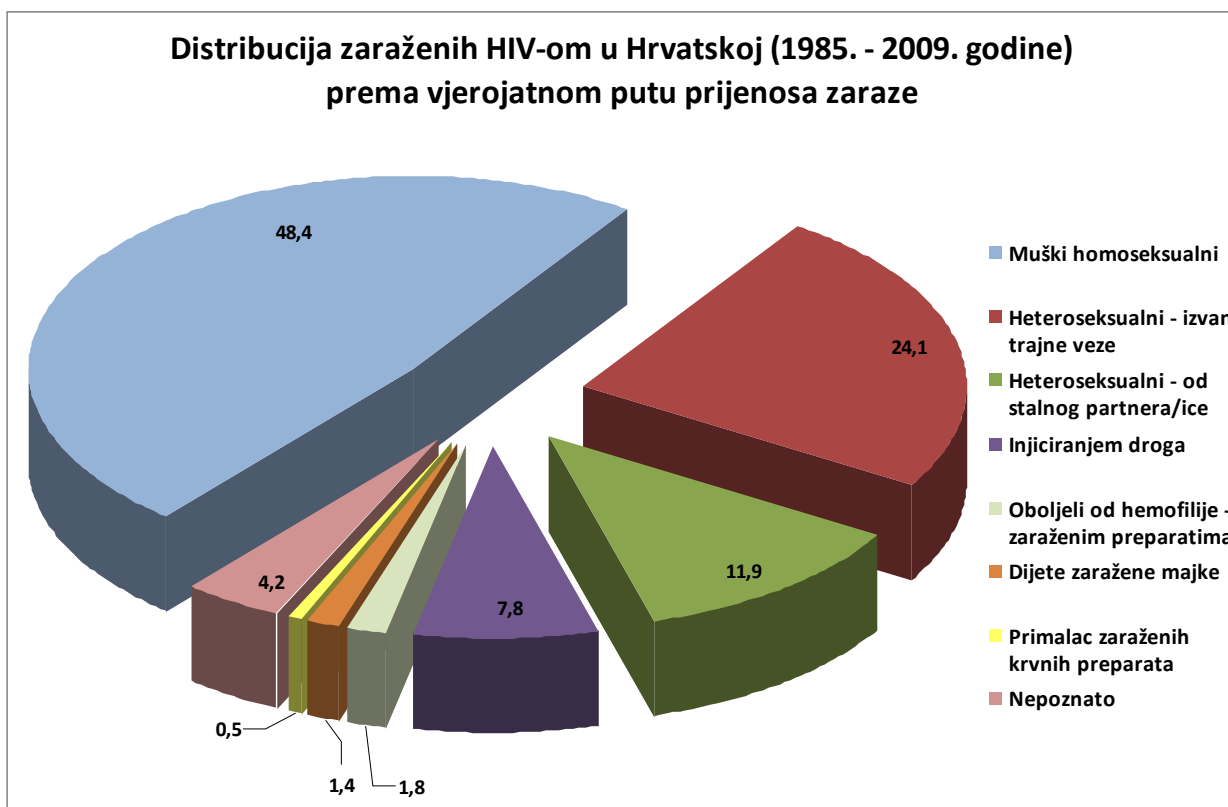

Spolni put prenošenja HIV-a u Republici Hrvatskoj dominira i to prvenstveno među muškarcima koji imaju spolne odnose s drugim muškarcima (49,8%). Iako je incidencija HIV-a u Republici Hrvatskoj niska i dalje je podjednak udio ove grupe u ukupnom broju oboljelih, dok se u

zemljama zapadne Europe bilježi relativni pad udjela ove grupe u odnosu na ukupan broj oboljelih. Iako velik utjecaj na epidemiologiju HIV-a u ovoj populaciji ima i migracija, a vjerojatno dijelom i prostitucija, ovaj segment populacije nije dovoljno poznat, te valja nastaviti istraživanja faktora koji povećavaju rizik u ovoj populaciji, kako bi se usmjerile preventivne aktivnosti. Heteroseksualni put prenošenja sudjeluje sa 35,2 % u ukupnom broju HIV pozitivnih osoba. Tu dominiraju muškarci koji su infekciju najčešće dobili u inozemstvu, te njihove seksualne partnerice u zemlji. Iako epidemiološka istraživanja pokazuju jasnu substratifikaciju prema riziku u grupi heteroseksualnih muškaraca koji žive ili dulje borave u inozemstvu, dodatna istraživanja su nužna kako bi se precizno usmjerile preventivne aktivnosti. Klasične spolno prenosive bolesti poput gonoreje i sifilisa u Republici Hrvatskoj su reducirane na vrlo niske vrijednosti. Druge spolno prenosive bolesti, poput infekcija izazvanih klamidijama, HPV virusima, herpes virusima i dr., prema epidemiološkim istraživanjima pokazuju stagnaciju, ali zahtijevaju intenzivniji pristup u suzbijanju i sprečavanju, kako bi se postigla željena regresija ovih oboljenja.

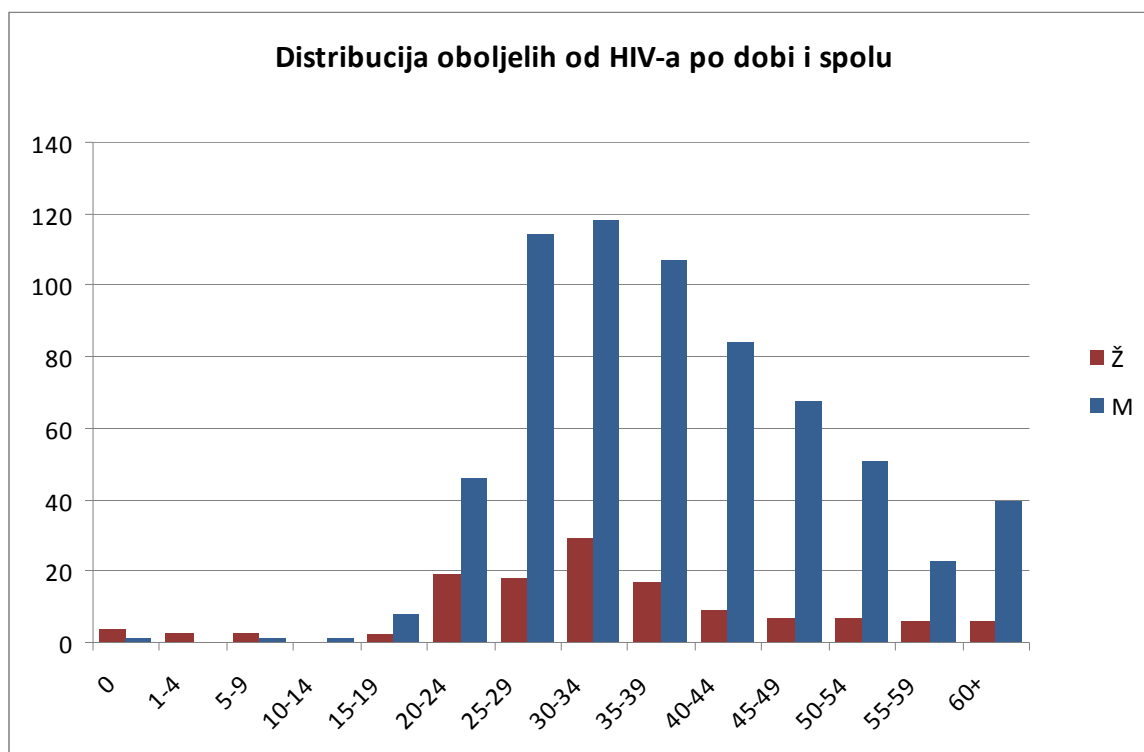
U populaciji intravenskih ovisnika o drogama u Republici Hrvatskoj prevalencija HIV infekcije nije visoka (niža od 1%), ali se jasno naziru populacije unutar grupa ovisnika o opojnim drogama koje imaju posebno rizičan oblik ponašanja. Daljnja istraživanja i usmjerena prevencija u ovim grupama su nužni. Povećanje broja ovisnika o drogama, a vezano uz to i uključivanje drugih grupa s različitim običajima i navikama, te drugog socijalnog statusa, predstavljaju najveći rizik od povećanja broja osoba koje žive s HIV-om.

Grafikon 2.

Podaci Registra za HIV/AIDS

Grafikon 3.

Podaci Registra za HIV/AIDS

Republika Hrvatska bilježi sve veći trend imigracije osoba iz područja s visokom incidencijom HIV-a. Nužna su istraživanja ovih trendova, običaja i navika novopridošlica, usmjeravanje zdravstvenog odgoja i ostalih mjera suzbijanja i sprečavanja HIV-a običajima i navikama u ovim populacijama. Veći dio potpore očekuje se od šire društvene zajednice koja treba osigurati uvjete za rad i život ove populacije, te otkloniti onaj dio negativnih socijalnih utjecaja, koji povećavaju rizik od širenja HIV-a. Na društvenoj zajednici je i niz socijalno ekonomskih mjera koje će smanjiti emigraciju i omogućiti punovrijedan život svojim građanima. Ovo uključuje i mogućnost školovanja, zapošljavanja i punog socijalnog blagostanja.

Prijenos HIV-a putem uvoznih imunobioloških preparata je prekinut, te je posljednji HIV-pozitivni bolesnik koji je zaražen ovim putem registriran 1993. godine. Kvalitetu krvi i krvnih preparata te ostalih imunobioloških preparata, kao i sve mjere prevencije infekcije treba i dalje provoditi.

Ovaj novi program i nadalje će biti usmjeren na ciljane populacije koje se smatraju rizičnima kao i protuepidemijske mjere prema čitavoj populaciji. Pogotovo treba provoditi i dodatno ustanoviti učinkovite mjere za smanjenje straha od zaraženih i spriječiti incidente u kojima se traži društvena izolacija pacijenata, što je rijetko, ali ipak prisutno u našoj državi.

Valja napomenuti da će mjere liječenja zaraženih i oboljelih produljiti život, a time i povećati broj osoba koje žive s HIV-om u zemlji.

C. CILJEVI

Glavni cilj - osigurati i dalje nisku razinu pobola od HIV infekcije i AIDS-a u Republici Hrvatskoj

Sprečavanje širenja HIV-a u populacijama s rizičnim ponašanjem

- Smanjiti na najmanju moguću mjeru transmisiju HIV-a među ovisnicima o drogama i povremenim uzimateljima droga primarnom prevencijom i programima smanjenja štete.
- Smanjiti rizik od prijenosa infekcije među muškarcima koji imaju spolne odnose s drugim muškarcima.
- Smanjiti rizik od prijenosa infekcije među heteroseksualnim muškarcima i ženama koji dugo borave izvan Republike Hrvatske ili daleko od svoje obitelji i svojeg seksualnog partnera.
- Smanjiti rizik od prijenosa infekcije među osobama koje pružaju spolne usluge za novac i otklanjati uvjete za nastanak i povećanje prostitucije u državi.
- Smanjiti na najmanju moguću mjeru rizik prenošenja HIV-a s majke na dijete.
- Onemogućiti prijenos HIV-a krvlju i krvnim derivatima, imunobiološkim preparatima i nastaviti s mjerama suzbijanja i sprečavanja nozokomijalnih infekcija.

Sprečavanje širenja HIV-a među adolescentima i odraslim stanovnicima

- Osigurati daljnji izostanak prenošenja HIV-infekcije među adolescentima.
- Smanjiti rizična ponašanja među spolno aktivnim stanovnicima Republike Hrvatske sa posebnim edukacijskim programima usmjerenim na pojedine podgrupe.
- Edukacijom čitave populacije pridonijeti većem usvajanju vrijednosti i načina života s kojima se smanjuje rizik od infekcije HIV-om i omogućuje punopravni suživot inficiranih i oboljelih.

Specifični ciljevi

1. Jačanje nacionalnih snaga za praćenje kretanja infekcije, analize epidemiološke situacije i praćenja rizičnog ponašanja, razvoj i primjena učinkovitih programa prevencije HIV-a, kao i provođenje i evaluacija tih programa

- Nastaviti s praćenjem HIV/AIDS oboljenja u epidemiološkom informacijskom sustavu, koji je povezan s Tessy sustavom ECDC (European Centre for Disease Prevention and Control) i UNAIDS (Joint United Nations Programme on HIV/AIDS) sustavom na razini Europe.

- Dopuniti postojeći sustav nadzora nad HIV/AIDS-om praćenjem rizičnog ponašanja na nacionalnoj razini, te koordinirati pojedinačna istraživanja iz područja HIV/AIDS na nacionalnoj razini, radi koordinirane intervencije u zajednici, a posebno za osjetljive i rizične skupine (intravenski ovisnici o drogama, osobe koje pružaju spolne usluge, muškarci koji imaju spolne odnose s drugim muškarcima, te radnici – migranti, adolescenti sa spolno prenosivim bolestima).

- Povećati znanje i smanjiti netočne informacije o virusu i bolesti u općoj populaciji

- Uvesti praćenje podtipova virusa na nacionalnoj razini.

- Omogućiti daljnju prevenciju prijenosa HIV-a krvlju, krvnim derivatima i imunobiološkim preparatima uz donošenje adekvatne legislative.

- Povećati broj dokazano djelotvornih intervencija.

- Poboljšati evaluaciju pojedinih posebnih programa zbog osiguranja visokokvalitetnih intervencija.

- Osigurati stručnu recenziju posebnih programa suzbijanja i sprečavanja HIV/AIDS-a u zajednici.

2. Povećanje broja dobrovoljnih savjetovanja i testiranja kako bi se omogućilo pravodobno savjetovanje i spriječilo napredovanje bolesti

- Povećati motivaciju osoba s rizičnim ponašanjem za testiranje na HIV.

- Povećati broj testiranja u osoba koje se rizično ponašaju

- Unaprijediti rad postojećih i prema potrebi organizirati otvaranje novih centara za dobrovoljno testiranje i savjetovanje te referentne službe.

- Povećati broj zdravstvenih ustanova koje rutinski provode dobrovoljno savjetovanje i testiranje prema potrebi.

- Omogućiti dobrovoljno testiranje na HIV uz savjetovanje svim trudnicama.

3. Pružanje optimalne skrbi osobama koje žive s HIV-om, razvoj preventivne djelatnosti za osobe koje žive s HIV-om te borba protiv stigmatiziranja i diskriminacije

- Osigurati "Vrlo djelotvornu antiretrovirusnu terapiju" (HAART - highly active antiretroviral treatment) putem Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje.

- Proširiti socijalnu, psihološku i pravnu pomoć osobama koje žive s HIV-om.

- Liječiti spolno prenosive bolesti među osobama koje žive s HIV-om.

- Provoditi probir, liječenje i kemoprofilaksu tuberkuloze među osobama koje žive s HIV-om.

- Pružati odgovarajuću skrb trudnicama koje žive s HIV-om te provoditi antiretrovirusno liječenje trudnica u cilju smanjenja rizika prijenosa virusa s majke na dijete.

- Provoditi edukaciju stomatologa i izraditi pravne norme (i definirati načine provedbe) za stomatološko liječenje osoba koje žive s HIV-om.

- Organizirati specijalističku-konzilijarnu zdravstvenu zaštitu za teške i komplicirane slučajeve izravno povezane s HIV infekcijom.

- Proširiti socijalnu i psihološku pomoć za osobe koje žive s HIV-om.
- Poticati uključivanje osoba koje žive s HIV-om, kojima to stanje dopušta, u preventivne djelatnosti lokalne zajednice.
- Poštivati individualna prava i odgovornosti osoba koje žive s HIV-om.
- Upoznavati i osvješćivati javnost ne samo o preventivnim i zdravstvenim aspektima već i o ljudsko-pravnim dimenzijama HIV infekcije.
- Poučiti stanovništvo o ljudskim pravima i podizati svijest o pravima bolesnika .
- Smanjiti rizično spolno ponašanje adolescenata.
- Smanjiti rizik od prenošenja infekcija kod spolnih partnera osoba koje žive s HIV-om.

4. Primjena standardnih mjera zaštite u cilju minimaliziranja rizika prenošenja HIV-a i drugih uzročnika koji se prenose krvlju

- Kontinuirano educirati zdravstvene radnike o potrebi dosljedne primjene standardnih mjera zaštite
- Izraditi protokole i osigurati provođenje odgovarajuće postekspozicijske profilakse.
- Educirati ravnateljstvo i radnike o primjeni standardnih mjera zaštite u odgojno-obrazovnim ustanovama, ustanovama socijalne skrbi, športu i na svim radnim mjestima gdje postoji mogućnost dodira s krvlju (npr. vatrogasci, policajci itd.).
- Provoditi nadzor o primjeni standardnih mjera zaštite.
- Osigurati ljudske potencijale i financijska sredstva iz različitih izvora

D PLAN AKTIVNOSTI

1. JAČANJE NACIONALNIH SNAGA ZA PRAĆENJE KRETANJA INFEKCIJE, ANALIZE EPIDEMIOLOŠKE SITUACIJE I PRAĆENJA RIZIČNOG PONAŠANJA, TE RAZVOJ I PRIMJENA UČINKOVITIH PROGRAMA PREVENCIJE HIV-A, KAO I PROVOĐENJE I EVALUACIJA TIH PROGRAMA

Praćenje epidemiološke situacije u Republici Hrvatskoj koordinirano je i dio sustava praćenja HIV/AIDS-a u Europi (Republika Hrvatska je dio sustava nadzora nad HIV AIDS-om, uz zemlje Europske unije, koji koordinira Svjetska zdravstvena organizacija) koje provodi Služba za epidemiologiju zaraznih bolesti Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo. Od 1985. godine, kada su prvi slučajevi HIV infekcije registrirani u Hrvatskoj, do listopada 2010. godine registrirana je 831 osoba kojoj je dijagnosticirana HIV infekcija, od kojih je 313 oboljelo od AIDS-a. U istom je razdoblju 171 zaraženih i umrlo. Epidemiološka situacija u Hrvatskoj još uvelike ovisi o ekspoziciji izvan zemlje, pogotovo u heteroseksualnih muškaraca. U posljednjih 10 godina prosječno se registrira 15 oboljelih od AIDS-a u Hrvatskoj (14 registriranih 2009. godine). Godišnja incidencija AIDS-a kreće se u vrijednostima manjim od 4 na milijun stanovnika, što Hrvatsku svrstava u zemlje niske incidencije.

Tijekom 2009. godine i 2010. godine nastavljeno je sa provedbom epidemioloških istraživanja sukladno planiranim aktivnostima provedbe druge generacije praćenja HIV/AIDS-a. U 2009. godini proveden je treći val biheviornalnog istraživanja praćenja HIV-a i rizičnog spolnog ponašanja, koje je provedeno na uzorku muškaraca koji imaju seksualne odnose s muškarcima. Prvi val istraživanja proveden je u periodu od 2003. do 2006. godine u okviru projekta „Unaprjeđivanje borbe protiv HIV/AIDS-a u Hrvatskoj”. Temeljni cilj istraživanja je prikupiti biheviornalne i biološke podatke potrebne za analizu obrazaca rizičnog seksualnog ponašanja među rizičnim populacijama. Zaključci istraživanja koriste se za izradu ciljanih mjera prevencije HIV-a i ostalih krvlju i spolno prenosivih infekcija u rizičnim populacijama.

Podaci istraživanja omogućuju provođenje kvalitetne i kontinuirane evaluacije provedenih aktivnosti. Edukativni moduli o ovim intervencijama sastavni su dio programa koje u suradnji sa Svjetskom zdravstvenom organizacijom provodi Škola narodnog zdravlja „Andrija Štampar“. Edukacija je namijenjena stručnjacima sa područja zemalja jugoistočne Europe i šire. Posebno treba istaknuti da naši djelatnici aktivno sudjeluju u programima istraživanja i u navedenom programu edukacije. S obzirom da se područje suzbijanja HIV infekcije podudara s pojedinim mjerama iz drugih nacionalnih programa potrebno je kontinuirano surađivati na praćenju i analizi zajedničkih aktivnosti čime podižemo kvalitetu i obuhvat intervencija. U dosadašnjim aktivnostima značajnu ulogu imali su programi udruga koje pokrivaju područje rada sa intravenskim ovisnicima, osobama koje žive s HIV-om, mladima i sl. Zajedničkim naporima, prenošenjem znanja i iskustva te intenzivnim radom na terenu povećan je obuhvat korisnika kao i obujam aktivnosti (savjetovanje, informacije putem internet stranica, SOS telefon i sl.). Suradnju između predstavnika udruga i djelatnika u tijelima državne uprave i lokalne zajednice potrebno je i dalje unaprjeđivati.

Republika Hrvatska potpisnica je Deklaracije UN-a o HIV/AIDS-u iz 2001. godine čime se obvezala da će između ostalog kontinuirano pratiti podatke vezane uz HIV infekciju. Izvješća o provedbi ove Deklaracije, koje izrađuje Služba za epidemiologiju zaraznih bolesti Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, dostavljaju se Ujedinjenim narodima u planiranim rokovima. Prvo izvješće o provedbi Deklaracije izrađeno je i dostavljeno 2003. godine, a posljednje 2009. godine. U okviru Milenijske Deklaracije, milenijskog cilja razvoja 6, Republika Hrvatska prati područje i aktivnosti na programima suzbijanja HIV infekcije. Ove aktivnosti dopuna su intervencijama

putem kojih Republika Hrvatska jača svoj utjecaj i ulogu na području suzbijanja HIV infekcije kako na državnoj, tako na i lokalnim razinama.

Mjera 1.1.: Praćenje i analiza epidemiološke situacije HIV infekcije, Program mjera suzbijanja i sprječavanja HIV-a

Predložene aktivnosti:

- Podizanje kvalitete rada postojećeg sustav nadzora nad epidemiološkom situacijom u okviru nadzora nad zaraznim bolestima u Republici Hrvatskoj, kako bi se i dalje osigurale koordinirane intervencije u populaciji, te praćenje ostalih bolesti koje imaju iste ili slične faktore rizika (spolno prenosive bolesti i bolesti koje se prenose krvlju). Aktivnosti na primarnoj razini provodi specijalist epidemiolog pri higijensko-epidemiološkoj ispostavi, na sekundarnoj razini - doktor medicine, specijalist epidemiologije pri zavodu za javno zdravstvo jedinice područne (regionalne) samouprave, a na tercijarnoj razini (nacionalna razina) - djelatnici Službe za epidemiologiju zaraznih bolesti Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo.
- Provođenje mjera ranog otkrivanja oboljelih i nadzora u skladu sa Zakonom o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti.
- Obvezno prijavljivanje HIV infekcije i AIDS-a uz strogo poštivanje liječničke tajne.
- Registriranje HIV/AIDS oboljelih u Službi za epidemiologiju zaraznih bolesti Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo.
- Obvezno anonimno prijavljivanje HIV pozitivnih nalaza iz svih laboratorija koji obavljaju testiranje na HIV Službi za epidemiologiju zaraznih bolesti Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo.
- Praćenje podataka o ovisnicima o drogama u postojećem informacijskom sustavu Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo. Osigurati i daljnje sudjelovanje Republike Hrvatske u europskom sustavu praćenja HIV/AIDS-a koji koordinira Svjetska zdravstvena organizacija, te proširiti postojeće kapacitete u kadrovima na nacionalnoj razini.
- Planiranje, koordinacija i evaluacija pojedinačnih istraživanja iz područja epidemiologije HIV/AIDS-a na nacionalnoj razini.
- Praćenje prevalencije u sukcesivnim istraživanjima populacije i reprezentativnim uzorcima osoba pod povećanim rizikom.
- Razvijanje smjernica i pružanje pomoći zdravstvenim i obrazovnim ustanovama te tijelima socijalne skrbi na državnoj razini i razini jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave za bolju procjenu čimbenika rizika i socijalnog okruženja HIV/AIDS-a i spolno prenosivih bolesti. Prikupljanje informacija o rizičnom ponašanju te korištenje istih pri izradi i provedbi protuepidemijskih mjera.
- Praćenje epidemiološki relevantnih indikatora ponašanja u populaciji u suradnji sa psiholozima, psihijatrima iz područja mentalnog zdravlja, sociolozima i predstavnicima nevladinih organizacija.
- Objedinjavanje postojećih socioloških istraživanja i istraživanja ponašanja koja su relevantna za epidemiologiju HIV-a, te planiranje i provođenje dodatnih istraživanja, a prema analizi epidemiološke situacije i faktorima rizika.
- Na temelju znanstvene epidemiološke analize, te analize socioloških istraživanja i istraživanja u području ponašanja, koja utječu na epidemiološku situaciju, provoditi mjere intervencije, koje će biti integrirane u Program mjera zdravstvene zaštite.

- Evaluacija utjecaja intervencija, te čitavog Nacionalnog programa na nacionalnoj razini, uključivši sredine s posebnim mjerama koje zahtijevaju posebne epidemiološke situacije ili društveni uvjeti.
- Redovito izvještavanje o epidemiološkoj situaciji (tjedno, mjesečno - Epidemiološki vjesnik, godišnje prema Zakonu o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti).
- Osiguranje trajne kontinuirane edukacije specijalista epidemiologa iz područja najnovijih analitičkih tehnika (modeliranje i sl.) te zajedničke edukaciju svih sudionika u provođenju posebnih istraživanja, kao i u metodologiji socioloških i psiholoških istraživanja. U navedenim aktivnostima jačati ulogu Kolaborativnog Centra Svjetske zdravstvene organizacije, Škole narodnog zdravlja „dr. Andrija Štampar“ na području druge generacije praćenja HIV infekcije.
- Prikupljanje i obrada podataka, epidemiološki izvidi, epidemiološke ankete, koordinacija rada epidemiologa na terenu, rano otkrivanje grupiranja, kontinuirano praćenje i analiza spolno prenosivih bolesti i bolesti koje se prenose krvlju, priprema izvješća za potrebe tijela državne uprave, javnosti, zdravstvenih ustanova, stručnjaka, istraživanja i međunarodnih institucija, izrada prijedloga potrebnih intervencija, sudjelovanje u izradi i provođenju preventivnih aktivnosti, sudjelovanje u pripremi izrade programa mjera zdravstvene zaštite, kontinuirana edukacija stručnjaka u području praćenja i kontrole infekcije i novih istraživačkih metoda.

Nositelji: Referentni centar za epidemiologiju Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi i Služba za epidemiologiju zaraznih bolesti Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo u suradnji sa zavodima za javno zdravstvo, zdravstvenim ustanovama, zdravstvenim radnicima i Referentnim centrom za HIV/AIDS Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi, Škola narodnog zdravlja „Dr. Andrija Štampar“ , udruge i dr.

Rok: kontinuirano

Indikatori provedbe:

- izvješća o epidemiološkoj situaciji
- izrađene analize i prijedlozi intervencija
- izvješće o provedenoj edukaciji

Financijska sredstva: sredstva su osigurana u okviru Državnog proračuna i ugovornim odnosima između zdravstvenih ustanova i Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje u okviru redovne djelatnosti.

Mjera 1.2.: Uvođenje novih metoda praćenja HIV infekcije

Predložene aktivnosti:

- Donošenje plana aktivnosti istraživanja i načina prikupljanja podataka za naredni petogodišnji period.
- Epidemiološka analiza trenda faktora rizika za nastanak HIV infekcije u MSM populaciji na temelju podataka dosadašnjeg praćenja.
- Provođenje bihevioralnog istraživanja (istraživanja znanja, stavova i rizičnih ponašanja) kod mladih u dobi od 14-15 godina.
- Pregledna analiza epidemiologije spolno prenosivih bolesti u Republici Hrvatskoj na temelju relevantnih podataka iz istraživanja.

- Analiza epidemioloških karakteristika i utvrđenih faktora povećanog rizika među pacijentima CST centra pri HZJZ u razdoblju 2006. – 2010.

Nositelji: Referentni centar za epidemiologiju Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi, Služba za epidemiologiju zaraznih bolesti Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, u suradnji sa Školom narodnog zdravlja “Dr. Andrija Štampar”.

Rok: kontinuirano

Indikator provedbe:

- završena istraživanja
- izrada analize i trenda epidemioloških osobitosti u populaciji muškaraca koji imaju seksualne odnose sa muškarcima na temelju podataka dosad provedenih istraživanja
- analiza epidemiologije spolno prenosivih bolesti u Hrvatskoj
- analiza osobina korisnika centara za dobrovoljno anonimno i besplatno testiranje centra u HZJZ u razdoblju 2006. – 2010.

Financijska sredstva: sredstva su osigurana u okviru Državnog proračuna i ugovornim odnosima između zdravstvenih ustanova i Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje u okviru redovne djelatnosti te u okviru raspoloživih sredstva od igara na sreću

2. POVEĆANJE BROJA DOBROVOLJNIH SAVJETOVANJA I TESTIRANJA KAKO BI SE OMOGUĆILO PRAVODOBNO SAVJETOVANJE I SPRJEČAVANJE NAPREDOVANJA BOLESTI

U Republici Hrvatskoj provodi se testiranje na virus HIV-a za potrebe kontrole krvi dobrovoljnih davatelja krvi kao i za potrebe dijagnostike. U periodu od 2003. do 2006. godine u okviru projekta „Unaprjeđivanje borbe protiv HIV/AIDS-a u Hrvatskoj” po prvi put su otvoreni centri za besplatno, anonimno, dobrovoljno savjetovanje i testiranje (dva u Zagrebu i po jedan u Rijeci, Splitu, Osijeku, Zadru, Slavanskom Brodu, Dubrovniku, Puli i u okviru zatvorskog sustava). Za potrebe rada u centrima educirano je 70 savjetnika. U okviru provedbe programa povećan je broj testiranja opće populacije te je ujedno omogućeno kvalitetno savjetovanje za osobe koje dolaze u savjetovalište prije i nakon provedenog testiranja čime se osigurava kvalitetno prenošenje informacija. Centri su namijenjeni svim osobama koje trebaju savjet i pomoć u vezi HIV infekcije i koji se žele testirati na HIV. Svima koji dođu u centar ponuđeno je savjetovanje prije testiranja, testiranje, savjetovanje poslije testiranja, a u slučaju potrebe i pomoć pri upućivanju na medicinsku skrb, liječenje i psihosocijalnu podršku. Sve usluge su besplatne, anonimne i na dobrovoljnoj osnovi. Tijekom projekta provedeno je 7529 savjetovanja i 4160 testiranja, a savjetovanjem je obuhvaćeno 4298 korisnika. Tijekom 2007. godine 3756 savjetovanja i 1986 testiranja, te je savjetovanjem obuhvaćeno 2061 korisnika; dok je 2008. godine provedeno je 5450 savjetovanja i 2823 testiranja, a savjetovanjem je obuhvaćeno 2891 korisnika. Godine 2009.-te u centrima je pruženo 3399 savjetovanja za 1870 korisnika, dok je broj izvršenih testiranja iznosio 1821. Tijekom proteklih sedam godina u centrima je pruženo gotovo 17500 savjetodavnih usluga i 11000 testiranja, a programom je obuhvaćeno 11000

korisnika (u tom razdoblju utvrđeno je 70 pozitivnih nalaza). Na temelju evaluacije podatka prikupljenih iz rada centara mogu se kvalitetnije utvrditi smjernice za nove preventivne programe.

Osobe zaražene HIV-om trebaju biti upoznate sa stanjem svoje infekcije i koristiti mogućnosti terapije za HIV infekciju i profilaksu od oportunističkih infekcija. Putem savjetovanja u centrima nastoji se utjecati na primijene rizičnih oblika ponašanja u smislu smanjenja rizika zaraze od drugih osoba i prema drugim osobama. Tako se sve spolno aktivne osobe u skupinama pod rizikom trebaju poticati na savjetovanje i testiranje na HIV. Sredstva za preventivu, savjetovanje i testiranje treba prvenstveno usmjeriti na one osobe s jasno naglašenim rizičnim ponašanjem u pogledu zaraze HIV-om. Savjetovanje o HIV-u ne smije biti zapreka testiranju, a testiranje ne smije biti zapreka savjetovanju. Strategija savjetovanja i testiranja različita je za osobe koje negiraju svoj rizik od strategija pristupa osobama koje prepoznaju svoj rizik, ali nisu bile testirane, te za one koje podcjenjuju svoj rizik ili ga nisu svjesne. Bitan je ciljani pristup svakoj grupi. Posebno treba nastojati da visokorizična mladež rano spozna svoj status, a ukoliko je ta mladež HIV-negativna, treba uz pomoć preventivnih programa održati to stanje.

Mjera 2.1: Osigurati kontinuitet rada centara za dobrovoljno, besplatno i anonimno savjetovanje i testiranje

Planirane aktivnosti:

- Osiguranje savjetovanja i testiranja na HIV koje treba biti dobrovoljno i povjerljivo te izvedeno na način koji je maksimalno prihvatljiv za provođenje testiranja u rizičnim zajednicama.
- Korištenje novih, dobro provjerenih tehnika brzog testiranja u skladu s uputama Referentnog centra za epidemiologiju Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi u okvirima uporabe brzih testova u zdravstvenim ustanovama.
- Osposobljavanje svih savjetovališta, osobito ona za mlade, za provođenje savjetovanja.

Mjera 2.2. Razvijanje dobrovoljnog savjetovanja, testiranja i upućivanja na državnoj razini

Planirane aktivnosti:

- Povećanje dostupnosti anonimnog i povjerljivog testiranja, osobito u teško dostupnim populacijskim skupinama (intravenski ovisnici o drogama, muškarci koji imaju spolne odnose s drugim muškarcima i dr.).
- Povećanje broja osoba koje se koriste savjetovanjem i dobrovoljno se testiraju, a boluju od nekih bolesti (npr. tuberkuloza, spolno prenosive bolesti i hepatitis C) i/ili imaju neke rizične oblike ponašanja (npr. spolni odnos bez zaštite, višestruki partneri, intravensko korištenje droga), što povećava rizik zaraze HIV-om.
- Povećanje dostupnosti dobrovoljnog testiranja u sklopu javno-zdravstvenih programa koji uključuju primjenu brzih testova u nestandardnim uvjetima.
- Evaluacija učinkovitosti raznih vrsta savjetovanja partnera i programa edukacije s ciljem povećanja broja osoba koje su upoznate sa svojim rizikom, a imaju rizično spolno ponašanje ili koriste zajedničke igle; osoba koje prihvaćaju savjetovanje i dobrovoljno testiranje; osoba koje se vraćaju po rezultate svog testiranja, te ukoliko su zaražene, upućuju se na praćenje, a ukoliko su negativne, koriste preventivne savjete radi smanjivanja svog rizika.

- Educiranje partnera osoba koje žive s HIV-om o mogućnostima sprečavanja zaraze HIV-om, redovno savjetovanje i testiranje i pružanje potpore protektivnom ponašanju.
- Povećanje dostupnost besplatnog testiranja na HIV u bolničkim i izvanbolničkim ustanovama.
- Povećanje udjela spolno aktivne mladeži i mlađih odraslih osoba (sa spolno prenosivim bolestima i/ili nekim oblikom rizičnog ponašanja) kojima se rutinski nudi savjetovanje o HIV infekciji i AIDS-u.
- Održavanje godišnjih seminara za savjetnike u centrima za dobrovoljno, besplatno i anonimno savjetovanje i testiranje.
- Tiskanje i distribucija priručnika za savjetnike.
- Provođenje medijske kampanje za promociju centara.
- Praćenje podataka i izvješćivanje o radu.

Mjera 2.3. Povećanje motivacije osoba s rizičnim ponašanjem za testiranjem na HIV

Planirane aktivnosti:

- Istraživanje, razvijanje, primjenjivanje i evoluiranje strategija koje se odnose na stvarne i opažene zapreke za testiranje – kao što su strah od spoznaje o zaraženosti, tj. strah od pozitivnog testa, strah od stigmatizacije, kriminalizacije, saznanja roditelja/skrbnika, saznanja partnera, rizika deportacije, briga za povjerljivost podatka, za dostupnost i mogućnosti skrbi i liječenja, mišljenje «to se događa drugima» te ostale kulturalne i vjerske zapreke.
- Unaprjeđenje procjene ponašanja određene populacije u pogledu testiranja, razlikujući kod toga one koji se nikad nisu testirali, one koji se povremeno testiraju i one koji se često testiraju.
- Istraživanje, razvijanje, primjenjivanje i evaluacija strategija koje se odnose na čimbenike motivacije za testiranjem u populacijama s rizičnim ponašanjem.
- Istraživanje, razvijanje, primjenjivanje i evaluacija strategija u svezi promidžbe savjetovanja i testiranja (uključujući bolje znanje rizičnih skupina o pokazateljima primarne infekcije i koristi od testiranja).
- Istraživanje, razvijanje, primjenjivanje i evaluacija kompetentnih modela određene za pojedine populacijske skupine glede dobrovoljnog i usmjerenog savjetovanja i testiranja, uključujući testiranje parova, obraćanja skupinama te razne druge metode pribavljanja rezultata.
- Povećati intervencije na razini bolesnika radi ohrabrenja osoba rizičnih za zarazu HIV-om da se podvrgnu testiranju.

Mjera 2.4. Povećanje broja mjesta koja rutinski nude dobrovoljno savjetovanje i testiranje

Predviđa se temeljem evaluacije obavljenog posla povećanje broja mjesta za dobrovoljno testiranje i savjetovanje u Službama za epidemiologiju zavoda za javno zdravstvo. Eventualno daljnje proširivanje broja mjesta za dobrovoljno testiranje i savjetovanje zahtijeva znanstveno utemeljenu studiju kojom će se evaluirati postojeći rad savjetovališta, obuhvat i eventualna daljnja potreba otvaranja centara za dobrovoljno testiranje i savjetovanje. Kao i do sada, valja provoditi

kontinuiranu edukaciju savjetnika koji rade u savjetovalištim. Potrebno je također razvijati javno-zdravstvene programe koji će omogućiti testiranje na HIV u nestandardnom okruženju.

Mjera 2.5. Omogućiti dobrovoljno savjetovanja i testiranja trudnica na HIV

Kako se antiretrovirusnim liječenjem trudnica i/ili dovršenjem poroda carskim rezom može bitno smanjiti zaraženost HIV-om djece, potrebno je poticati trudnice, osobito one s rizičnim čimbenicima ponašanja, na dobrovoljno savjetovanje i testiranje na HIV. Potrebno je razviti sustav koji će svim trudnicama omogućiti savjetovanje i mogućnost testiranja na HIV u cijeloj Republici Hrvatskoj. Nakon spoznaje o pozitivnom testu, trudnice treba hitno uputiti na liječenje. Potrebno je kontinuirano educirati trudnice i zdravstvene radnike o mogućnostima sprječavanja zaraze HIV-om u djece.

Na ovaj način možemo očekivati da će broj djece koja će se rađati s HIV infekcijom zbog prijenosa intrauterine infekcije s majke na dijete biti smanjena na najmanju moguću mjeru.

Mjera 2.6. Osiguranje uporabe provjerenih anti-HIV testova uz obvezatnu potvrdu u Referentnom centru za HIV/AIDS

Uz uporabu provjerenih licenciranih testova na HIV, obvezna je potvrda u Referentnom centru za HIV/AIDS za HIV pozitivne nalaze i obvezno je prijavljivanje HIV pozitivnih osoba u skupnom anonimnom godišnjem izvještaju prema zavodima za javno zdravstvo jedinica područne (regionalne) samouprave, odnosno prema Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo.

Nositelji mjera 2.1 do 2.6.: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi i Hrvatski zavod za javno zdravstvo, zavodi za javno zdravstvo (Rijeka, Split, Osijek, Zadar, Slavonski Brod, Dubrovnik, Pula i dr.), Klinika za infektivne bolesti „Dr. Fran Mihaljević“, zdravstvene ustanove, udruge, Ministarstvo pravosuđa (Zatvorska bolnica u Zagrebu) i udruge

Rok: kontinuirano

Indikator provedbe:

- izvješće o radu centara za dobrovoljno, besplatno i anonimno savjetovanje i testiranje na virus HIV-a
- broj polaznika seminara za savjetnike u centrima za dobrovoljno, besplatno, anonimno savjetovanje i testiranje
- broj educiranih novih savjetnika
- otvaranje novih centara prema potrebama i mogućnostima

Financijska sredstva: sredstva su osigurana iz raspoloživih sredstava Državnog proračuna, iz sredstva Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo i zavoda za javno zdravstvo, te iz raspoloživih sredstava od igara na sreću

3. PRIMJENA STANDARDNIH MJERA ZAŠTITE U CILJU MINIMALIZIRANJA RIZIKA PRENOŠENJA HIV-A I DRUGIH UZROČNIKA KOJI SE PRENOSE KRVLJU

Tijekom proteklih godina kontinuirano se održavaju stručni seminari, konferencije i okrugli stolovi namijenjeni zdravstvenim radnicima sa ciljem upoznavanja s HIV infekcijom, epidemiološkom situacijom i načinima prijenosa ove infekcije. U 2005. godini po prvi puta je organiziran poseban program za potrebe djelatnika kriminalističke policije i državnog odvjetništva. Program edukacije edukatora proširen je tijekom 2006. i 2007. godine za potrebe zdravstvenih djelatnika Ministarstva obrane, a isti se kontinuirano nastavlja provoditi. Isto tako uočena je potreba za edukacijom djelatnika u sustavu socijalne skrbi, te potreba za kontinuiranom radom i edukacijom liječnika u primarnoj zdravstvenoj zaštiti.

Mjera 3.1. Pridržavanje standardnih mjera zaštite u zdravstvenim ustanovama

U svim zdravstvenim ustanovama u Republici Hrvatskoj treba primjenjivati i pratiti primjenu standardnih mjera zaštite radi minimalizacije rizika od prijenosa HIV-a. Svi zdravstveni radnici trebaju biti educirani o primjeni standardnih mjera zaštite te imati pravo i obvezu provođenja tih mjera. Provođenje mjera se mora stalno nadzirati. Potrebno je organizirati i provoditi odgovarajuću postekspozicijsku profilaksu nakon izloženosti krvlju i drugim tjelesnim tekućinama.

Mjere zaštite pacijenata temelje se na strogom pridržavanju pravila asepse i antiseptike uz ispravnu sterilizaciju i uporabu jednokratnog pribora te na primjeni provjerenih "AIDS free" pripravaka krvi, krvnih derivata i organa. Za specifične segmente zdravstvene zaštite Povjerenstva potrebno je izraditi detaljne programe suzbijanja infekcije.

Obvezno je testiranje i isključivanje HIV pozitivnih donatora tkiva, organa i sperme, kao i testiranje osoba koje ulaze u kroničnu dijalizu i smještaj na posebne dijalizatore HIV pozitivnih osoba. Pisane upute za zdravstvene radnike potrebno je izraditi i dostaviti svim zdravstvenim radnicima u Republici Hrvatskoj.

Planirane aktivnosti:

- Korištenje uobičajenih postupaka za suzbijanje infekcija.
- Praćenje i suzbijanje bolničkih infekcija.
- Korištenje metoda profilakse u slučajevima incidenata (npr. ubod iglom sa HIV pozitivnom krvi i sl.) pri zavodima za javno zdravstvo i Klinici za infektivne bolesti „Dr.Fran Mihaljević“.
- Provođenje sanitarnog i epidemiološkog nadzora.
- Provođenje programa edukacije.
- Organiziranje i provođenje primjene profilakse zaraze HIV-om nakon profesionalne (djelatnici u zdravstvu) ili neprofesionalne izloženosti HIV-u (npr. žrtve silovanja).
- Provođenje profilakse temeljem donesenih stručnih smjernica.

Nositelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, zdravstvene ustanove, zdravstveni radnici, bolnička povjerenstva za hospitalne infekcije, Hrvatski zavod za javno zdravstvo, zavodi za javno zdravstvo

Rok: kontinuirano

Indikatori provedbe:

- broj provedenih profilaktičkih postupaka

Financijska sredstva: sredstva su osigurana ugovornim odnosima s Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje za provođenje redovnih djelatnosti, kroz privatne ustanove i ordinacije, stručna društva i sl.

Mjera 3.2: Izobrazba radnika u zdravstvu**Planirane aktivnosti:**

- Provođenje izobrazbe djelatnika u sustavu zdravstva vezano za suzbijanje HIV/AIDS infekcije, promicanja ljudskih prava osoba koje žive s HIV-om i destigmatizacije osoba koje žive s HIV-om.
- Tisak edukativnog materijala.
- Održavanje stručnih seminara, konferencija i tečajeva i sl.

Nositelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, tijela državne uprave, Hrvatski zavod za javno zdravstvo i zavodi za javno zdravstvo, Hrvatska udruga medicinskih sestara, Hrvatsko društvo za spolno prenosive bolesti Hrvatskog liječničkog zbora, Hrvatsko društvo za urogenitalne i spolno prenosive infekcije Hrvatskog liječničkog zbora, Hrvatsko epidemiološko društvo Hrvatskog liječničkog zbora, Hrvatsko društvo za oralnu medicinu i patologiju Hrvatskog liječničkog zbora, Hrvatski Crveni križ, međunarodne institucije, udruge, mediji i sl.

Rok: kontinuirano

Indikatori provedbe:

- broj zdravstvenih radnika obuhvaćenih edukativnim programima
- broj distribuiranog tiskanog materijala

Financijska sredstva: sredstva su osigurana u okviru raspoloživih sredstava Državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u okviru redovne djelatnosti te u okviru aktivnosti stručnih društava

Mjera 3.3.: Izobrazba radnika u odgojno-obrazovnim ustanovama, ustanovama socijalne skrbi, športskim i drugim ustanovama

Radnici u odgojno-obrazovnim ustanovama, ustanovama socijalne skrbi, športu i na svim radnim mjestima gdje postoji mogućnost dodira s krvlju (npr. vatrogasci, policija itd.) trebaju biti educirani u primjeni standardnih mjera zaštite. Provođenje mjera mora se stalno nadzirati.

Planirane aktivnosti:

- Provođenje izobrazbe djelatnika u sustavu obrazovanja i socijalne skrbi vezano za suzbijanje HIV infekcije i AIDS-a.
- Organiziranje sustavne izobrazbe odgajatelja, razrednika i učitelja/profesora o mjerama prevencije HIV infekcije i AIDS-a, afirmaciji zdravih stilova života uz obvezu da stečeno znanje integriraju u svoj stručni rad s djecom i mladeži.

- Organiziranje kontinuirane izobrazbe roditelja o problemu suzbijanja HIV infekcije i AIDS-a, kao i izobrazba o odgovornom roditeljstvu i utjecaju obitelji u izgradnji pozitivnih vrijednosti u djece i mladeži.
- Organiziranje seminara za županijske koordinate, ravnatelje i stručne suradnike u dječjim vrtićima, osnovnim i srednjim školama te učeničkim domovima kako bi se osigurala što kvalitetnija provedba programa u svim odgojno-obrazovnim ustanovama
- Provođenje izobrazbe nastavnika i studenata.
- Izrada i distribucija edukativnih materijala.

Nositelji: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Agencija za odgoj i obrazovanje, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, uredi državne uprave u županijama, Škola narodnog zdravlja «Dr. Andrija Štampar», stručna društva, udruge, Hrvatski zavod za javno zdravstvo u suradnji s zavodima za javno zdravstvo

Rok: kontinuirano

Indikatori provedbe:

- broj djelatnika u sustavu socijalne skrbi obuhvaćenih edukacijom
- broj djelatnika u sustavu obrazovanja obuhvaćenih edukacijom

Financijska sredstva: sredstva su osigurana su iz sredstva Državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti

Mjera 3.4. Izobrazba pripadnika Ministarstva obrane i Oružanih snaga Republike Hrvatske i policijskih službenika

Planirane aktivnosti:

- Izraditi program edukacije edukatora.
- Provođenje edukacije pripadnika Ministarstva obrane, Oružanih snaga Republike Hrvatske i policijskih službenika koji odlaze u mirovne misije i operacije u inozemstvu, te ročnika.
- Izraditi i distribuirati edukativne materijale.

Nositelji: Ministarstvo obrane, Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, UNDP, Hrvatski zavod za javno zdravstvo, Referentni centar za HIV/AIDS Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi

Rok: kontinuirano

Indikatori provedbe:

- broj educiranih edukatora

Financijska sredstva: sredstva su osigurana iz programa UN Tematske grupe za HIV/AIDS

Mjera 3.5. Izobrazba u ostalim djelatnostima

Za djelatnosti kao što su pružanje kozmetičkih usluga, usluga tetoviranja, akupunktura i sl., izrađuju se posebne upute, a na temelju epidemiološkog izvida i procjene rizika od infekcije. Uvjet za obavljanje ovih djelatnosti treba biti, uz ostalo, edukacija i provođenje mjera zaštite od infekcije koja se može prenijeti krvlju, uz isključivo korištenje materijala i pribora za jednokratnu uporabu. Provođenje mjera mora se stalno nadzirati.

4. SIGURNOST KRVI, IMUNOBIOLOŠKIH PREPARATA, TKIVA I NADOMJESNIH ORGANA

Hrvatski zavod za javno zdravstvo prikuplja podatke o provedenim testiranjima na temelju podataka svih laboratorija koji testiraju krv na HIV. Testiranja dobrovoljnih davatelja krvi vode se kao zaseban epidemiološki podatak, odvojeno od ostalih testiranja na HIV. Hrvatski zavod za transfuzijsku medicinu prikuplja podatke o provedenim testiranjima dobrovoljnih davatelja krvi u i dostavlja ih Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo. Podaci se u obliku godišnjih izvješća objavljuju u Transfuziološkom Vjesniku kao službeni podatak. Ukupno je u 2009. godini testirano 161698 doza krvi među kojima je samo jedna bila HIV pozitivna.

U Hrvatskoj 2005. godine prvi put su registrirana dva slučaja HIV infekcije nakon transfuzije domaće krvi. Razlog niskog rizika od prijenosa krvlju je dobrovoljno davalaštvo krvi i niska prevalencija u općoj populaciji. Iako je ostatni rizik od prijenosa HIV infekcije procijenjen na 1:1,1 milijun donacija, uvođenje molekularnog ispitivanja dodatno bi povećalo sigurnost krvi. U Hrvatskoj se krv obvezno testira na HIV kombiniranim HIV Ag-At testovima, a provode se i sve ostale mjere sprečavanja uzimanja krvi od osoba pod povećanim rizikom od HIV infekcije. Kao i do sada potrebno je i nadalje poštovati princip samodostatnosti i primjenjivati isključivo krv dobrovoljnih davatelja iz Hrvatske.

Mjera 4.1: Osiguranje sigurnost krvi i krvnih pripravaka

Planirane aktivnosti:

- Osiguranje principa dobrovoljnog davalaštva krvi u Republici Hrvatskoj. Krv koja se upotrebljava u liječenju treba biti isključivo od davatelja iz Republike Hrvatske, uz osiguranje selekcije davatelja, izbjegavanje pojedinih grupa pod povećanim rizikom od HIV infekcije, te testiranje krvi prema kaudelama transfuzijske djelatnosti.
- Poticanje proizvodnje imunobioloških preparata iz krvi prikupljene u Republici Hrvatskoj. Princip samodostatnosti u području imunobioloških preparata treba biti vodeći princip. Ukoliko se u zemlju uvoze pripravci krvi (rijetke krvne grupe) i imunobiološki preparati to treba činiti od proizvođača koji garantiraju proces proizvodnje koji onemogućuje prijenos virusa HIV-a (i ostalih infektivnih agensa), uz obvezatnu kontrolu putem Agencije za lijekove i medicinske proizvode.
- Zabrana uvoza i uporabe pripravaka krvi i plazme iz donacija.
- Izbjegavanje svake komercijalizacije u transfuzijskoj djelatnosti.
- Utvrditi nacionalnu koordinaciju rada u postojećoj mreži transfuzijskih ustanova Republici Hrvatskoj.

- Jačanje svijesti davatelja krvi o rizicima stjecanja HIV infekcije i upoznavanje s mjerama izbjegavanja i sprječavanja HIV infekcije. Edukaciju treba provoditi kontinuirano kroz dostupne oblike informiranja davatelja krvi.
- Protokoliranje potpisa davatelja krvi ili krvnih sastojaka kojim potvrđuje da je pročitao i bio upoznat s rizicima zaraze HIV-om i da ih on nema.
- Obvezno provođenje postupaka potvrde HIV reaktivnosti svih dobrovoljnih davatelja krvi u Hrvatskom zavodu za transfuzijsku medicinu, Referentnom centru Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi za transfuzijsku medicinu u kojem treba voditi Registar zaraženih davatelja krvi.
- Upućivanje davatelja krvi s nejasnim rezultatima HIV testova na kliničku evaluaciju u Kliniku za zarazne bolesti ili najbliži Odjel za zarazne bolesti.
- Analiza rezultata testiranja i kontrole kvalitete serološkog testiranja svih transfuzijskih ustanova, trendova u incidenciji i prevalenciji HIV infekcije u populaciji davatelja krvi, donora tkiva i donošenje smjernica i uputa za daljnje smanjivanje rizika od prijenosa HIV-a.
- Usklađivanje nacionalnih standarda u prikupljanju krvi, laboratorijskim ispitivanjima, pripravi, čuvanju, izdavanju, transportiranju krvnih pripravaka i lijekova proizvedenih iz krvi i njihovoj kliničkoj primjeni sa stečevinama zemalja Europske unije.
- Prikupljanje podataka za godišnju analizu rada transfuzijske djelatnosti.
- Koordiniranje aktivnosti u promidžbi i organizaciji sigurnog davalaštva krvi.
- Provođenje kontrole kvalitete krvi i krvnih pripravaka u svim transfuzijskim ustanovama u Republici Hrvatskoj.
- Provođenje nadzora i kontrole imunoloških preparata u procesu registracije u zemlji.
- Uvođenje NAT testiranja u ispitivanju krvi davatelja, donora organa i tkiva.

Nositelji: Hrvatski zavod za transfuzijsku medicinu i transfuzijske jedinice, Hrvatski Crveni križ, zdravstvene ustanove, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Agencija za lijekove i medicinske proizvode

Rok: kontinuirano

Indikator provedbe:

- broj provedenih testiranja
- broj osoba koje žive s HIV-om **prenesenim transfuzijama krvi provedenim u Republici Hrvatskoj**

Financijska sredstva: sredstva su osigurana ugovornim odnosima s Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje.

Mjera 4.2: Osiguranje sigurnosti transplantacije organa i tkiva

Planirane aktivnosti:

- sukladno Nacionalnom programu transplantacije

Nositelji: Hrvatski zavod za transfuzijsku medicinu i transfuzijske jedinice i Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Hrvatski Crveni križ, zdravstvene ustanove, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje

Rok: kontinuirano

Indikator provedbe:

- broj osoba koje žive s HIV-om transplantiranih u Republici Hrvatskoj, kod kojih je HIV prenesen transplantiranim organom ili tkivom od donora RH

Financijska sredstva: sredstva su osigurana ugovornim odnosima s Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje, u okviru Nacionalnog programa za transplantaciju te iz Državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti.

5. PRUŽANJE OPTIMALNE SKRBI ZARAŽENIMA HIV-OM, RAZVOJ PREVENTIVNE DJELATNOSTI ZA OSOBE ZARAŽENE HIV-OM TE BORBA PROTIV STIGMATIZIRANJA I DISKRIMINACIJE

U Republici Hrvatskoj se od samih početaka pojave HIV infekcije i AIDS-a u svijetu kontinuirano provodi i upotpunjuje dijagnostika i liječenje HIV pozitivnih osoba. Dijagnostika se provodi u zdravstvenim ustanovama na cjelokupnom području dok se završna potvrda i liječenje provodi pri Klinici za infektivne bolesti „Dr. Fran Mihaljević“ u Zagrebu. S obzirom na relativno mali broj HIV pozitivnih osoba kao i visoko educirano osoblje u ovoj zdravstvenoj ustanovi trenutno ne postoji potreba za otvaranjem novih regionalnih centara za liječenje. Antiretrovirusni lijekovi osiguravaju se putem Klinike za infektivne bolesti „Dr. Fran Mihaljević“, a plaćanje istih osigurano je putem Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje.

Uz redovnu podršku koja se ostvaruje sukladno propisima iz područja socijalne skrbi, a poradi specifičnosti infekcije udruga HUHIV provodila je program „Psihosocijalne podrške HIV pozitivnim osobama i njihovim obiteljima“ od 2003. godine u okviru programa „Unaprjeđivanje borbe protiv HIV/AIDS-a u Hrvatskoj“ da bi se potom isti program nastavio provoditi u okviru djelatnosti Klinike za infektivne bolesti „Dr. Fran Mihaljević“.

Mjera 5.1. Provođenje antidiskriminacijskih programa

Planirane aktivnosti:

- Provođenje istraživanja i razvoja te primjena te evaluacija antidiskriminacijskih programa u cilju smanjenja stigmatizacije i diskriminacije zaraženih osoba .
- Provođenje istraživanja i razvoja te primjena i evaluaciju HIV-preventivnih mjera (npr. mjere za pojedina, parove, grupe, zajednicu, društveni marketinga i sl), usmjerenih na raznolikost pojedina, populacija i partnera osoba koje žive s HIV-om.
- Promoviranje individualnih prava i odgovornosti osoba koje žive s HIV-om.
- Podizanje svijesti cjelokupne javnosti i ciljanih skupina o načinima širenja i mogućnostima prevencije HIV infekcije
- Organiziranje edukacija i suradnje sa predstavnicima medijima kako bi se o osobama koje žive s HIV -om i ranjivih skupina izvještavalo na način kojim se afirmira njihov položaj u društvu i pri tom koristiti nestigmatizirajući jezik.
- Unapređenje pravne regulative na području zaštite HIV pozitivnih osoba
- Izrada i distribucija promotivnog i edukativnog materijala, pokretanje medijskih kampanja

- Obilježavanje Svjetskog dana HIV/AIDS-a
- Sudjelovanje u medijima, emitiranje spotova i promotivnih emisija tijekom cijele godine, sudjelovanje i organiziranje seminara, okruglih stolova i sl.
- Organiziranje rada SOS HIV telefon
- Uključivanje osoba koje žive s HIV-om u programe vezane za prevenciju HIV infekcije i procese odlučivanja
- Pokretanje aktivnosti za utvrđivanjem nacionalnog dana testiranja
- Educiranje zdravstvenih radnika i zdravstvenih suradnika (ginekologa, stomatologa, psihijataru), udomitelja i sl.
- Održavanje internet stranica

Nositelji: Nacionalno povjerenstvo za suzbijanje HIV/AIDS-a, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi i druga tijela državne uprave, Hrvatski zavod za javno zdravstvo, međunarodne organizacije, zdravstvene, socijalne i obrazovne ustanove, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, stručna društva, udruge, privatni sektor i dr.

Rok: kontinuirano

Indikator provedbe:

- broj održanih promotivnih aktivnosti
- broj tiskanog i distribuiranog materijala
- broj provedenih edukacija

Financijska sredstva: sredstva su osigurana iz raspoloživih sredstva Državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u okviru redovne djelatnosti, sredstva namijenjena za programe i projekte udruga, sredstva Hrvatskog Crvenog križa, privatni sektor, međunarodne institucije, mediji, donacije, i sl.

Mjera 5.2: Provođenje postupaka dijagnostike, terapije i liječenja u svezi HIV infekcije

Planirane aktivnosti:

- Liječenje "Vrlo djelotvornom antiretrovirusnom terapijom" (HAART) sukladno stručnim smjernicama. Liječenje treba biti besplatno za sve osobe koje žive s HIV-om, te osigurano putem Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje. U praćenje učinka HAART-a treba uključiti određivanje broja CD4 limfocita T i količine virusa (određivanjem HIV RNA) te prema potrebi utvrđivanje rezistencije. U Republici Hrvatskoj za sada postoji jedan HIV/AIDS centar i to pri Klinici za infektivne bolesti «Dr. Fran Mihaljević» u Zagrebu, no ukoliko bi porastao broj bolesnika, treba organizirati otvaranje centara i na regionalnoj razini. U Republici Hrvatskoj referentni laboratorij za potvrđivanje testiranja na HIV se nalazi pri Klinici za infektivne bolesti „Dr. Fran Mihaljević“. Također treba omogućiti dijagnostiku i liječenje osoba koje žive s HIV-om na spolno prenosive bolesti (STD) i tuberkulozu
- Skrb za trudnice koje žive s HIV-om i osigurati antiretrovirusnu terapiju za trudnice kako bi se smanjio prijenos sa majke na dijete
- Jačanje postojećih ustanova i osposobljavanje udruga za provođenje preventivnih programa
- Liječenje osoba u zatvorima i povezivanje sa djelatnostima u zajednici
- Provođenje zdravstvene zaštite na primarnoj, sekundarnoj i tercijarnoj razini

- Provođenje postupaka prevencije, ranog otkrivanja i postavljanje dijagnoze
- Unaprjeđenje kvalitete dostupnosti primarne zdravstvene zaštite kroz programe edukacije

Nositelji: Klinika za infektivne bolesti «Dr. Fran Mihaljević» u Zagrebu, Referentni centar za HIV/AIDS Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi, zdravstvene ustanove, zdravstveni djelatnici, Referentni centar za epidemiologiju Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi, Hrvatski zavod za transfuzijsku medicinu, Hrvatski zavod za javno zdravstvo, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje

Rok: kontinuirano

Indikator provedbe:

- broj osoba koji prima HAARD
- analiza financijskih sredstava namijenjenih za programe dijagnostike, terapije i liječenja

Financijska sredstva: sredstva su osigurana ugovornim odnosima između zdravstvenih ustanova i Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje.

Mjera 5.3: Psihosocijalna podrška HIV pozitivnim osobama

Planirane aktivnosti:

- Provođenje odgovarajućih oblika zdravstvene zaštite i psihosocijalne skrbi na svim razinama.
- Razvijanje psihološke i socijalne službe koje zadovoljavaju potrebe osoba koje žive s HIV-om. Poboľšati rad zdravstvenih ustanova na svim razinama zdravstvene zaštite u zbrinjavanju osoba koje žive HIV-om.
- Razvijanje pružanja pravne pomoći osobama zaraženih HIV-om.
- Razvijanje kvalitetnog savjetovanja za partnere te službe izvještavanja čime se partnerima koji su potencijalno izloženi zarazi HIV-om može osigurati savjetovanje i testiranje, odnosno upućivanje na odgovarajuću ranu evaluaciju i skrb, ako se utvrdi da su zaraženi.
- Razvijanje djelatnosti socijalne skrbi i zaštite mentalnog zdravlja za potrebe osoba koje žive s HIV-om.
- Organiziranje smještaja osobama koje žive s HIV-om u ustanovama socijalne skrbi
- Pružanje pomoći u kriznim stanjima (SOS telefon).
- Pružanje pomoć u resocijalizaciji osoba koje žive s HIV-om (prekvalifikacija i dokvalifikacija).
- Tisak materijala o podizanju kvalitete života osoba koje žive s HIV-om.
- Organizacija On-line savjetovališta.

Nositelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Klinika za infektivne bolesti «Dr. Fran Mihaljević», Hrvatski zavod za javno zdravstvo, udruga HUHIV, zavodi za javno zdravstvo, centri i ustanove socijalne skrbi

Rok: kontinuirano

Indikator provedbe:

- broj HIV pozitivnih osoba uključenih u program psihosocijalne podrške
- broj osoba uključenih u grupe samopodrške

Financijska sredstva: sredstva su osigurana u okviru raspoloživih sredstava Državnog proračuna, iz sredstava za redovnu djelatnost te iz raspoloživih sredstava od igara na sreće

6. SMANJENJE PRENOŠENJA INFEKCIJE U POJEDINIM POPULACIJAMA

HIV infekcija u Republici Hrvatskoj registrira se gotovo isključivo unutar grupa povećanog rizika i dominira u grupi muškaraca koji imaju spolne odnose s drugim muškarcima. U ukupnom broju HIV pozitivnih vjerojatni put prijenosa infekcije u 49,8% zaraženih je muški homoseksualni odnos, nešto manje (35,2%) zaraženo je heteroseksualnim odnosom. Zaražavanja putem heteroseksualnog odnosa i dalje je značajno vezano za boravak u inozemstvu, trgovinu seksom i učestalo mijenjanje partnera. Tu dominiraju heteroseksualni muškarci koji imaju česte kontakte s osobama koje pružaju seksualne usluge radi zarade izvan zemlje, te njihove seksualne partnerice u zemlji. U grupi „partneri HIV pozitivnih osoba“ su pretežno žene i to stalni seksualni partneri osoba koje žive s HIV-om, najčešće supruge. Među osobama koje su inficirane heteroseksualnim putem nema adolescenata. Sve osobe inficirane ovim putem starije su od 20 godina. Od majki zaraženih HIV-om troje djece je razvilo AIDS, od ukupno jedanaest zaraženih na taj način. Od svih oboljelih od AIDS-a u 7,7% je vjerojatni put zaražavanja bio dijeljenje pribora za iniciranje droga. Među svim osobama koje žive s HIV-om ova grupa čini 7,6%, čiji udio u strukturi oboljelih je već godinama podjednako nizak. Godišnje se prati kretanje HIV infekcije među intravenskim ovisnicima u Hrvatskoj (prosječno oko 700-800 testiranih). Među ovisnicima o drogama (koji uzimaju drogu intravenskim putem) postotak inficiranih kreće se oko 1%. Ovaj postotak inficiranih u posljednjih 10 godina ne pokazuje trend porasta. Kako bi se osiguralo suzbijanje HIV infekcije još od 1998. godine provode se programi smanjenja šteta i zamjene igala u suradnji s udrugama i zdravstvenim ustanovama. U razdoblju 2003.-2006. godine u okviru projekta „Unaprjeđivanje borbe protiv HIV/AIDS-a u Hrvatskoj“ u suradnji sa Globalnim fondom za AIDS, tuberkulozu i malariju u suradnji s Hrvatskim Crvenim križem, zdravstvenim ustanovama i udrugama koje se bave ovom problematikom provodili su se programi prevencije za populacije intravenskih ovisnika o drogama, muškarce koji imaju seksualne odnose s drugim muškarcima, osobe koje pružaju seksualne usluge radi zarade i populaciju migranta (pomorci, vozači, građevinari). Preventivni rad na ovom području potrebno je nastaviti i kontinuirano provoditi.

Mjera 6.1.: Preventivni rad u populaciji adolescenata

Planirane aktivnosti:

- Provođenje istraživanja te razvoj, primjena i evaluacija programa prevencije HIV-a i spolno prenosivih bolesti u zajednici. Takvi programi potiču adolescente na suzdržavanje od spolnih odnosa, kasnije stupanje u spolne odnose, razvijanje sigurnijih oblika spolnog ponašanja kao što je primjena prezervativa - naročito adolescente u visokorizičnim situacijama, adolescente u domovima za djecu i mladež, posebno mladež izvan školskog

sustava, osobe koje su bile seksualno zlostavljane, mladež u maloljetničkom zatvoru, odbjegla mladež te mladež iskorištavanu za pružanje seksualnih usluga.

- Provođenje postojećih programa prevencije te razvoj novih programa u kojima aktivno sudjeluju mladi (kao što su to zdravstveno odgojni programi koji provode liječnici školske medicine, program MEMOAIDS Kliničke bolnice „Sestre milosrdnice“ - Klinike za dječje bolesti u Zagrebu i drugi).
- Razvoj i provođenje znanstveno utemeljene edukacije o HIV/AIDS i spolno prenosivim bolestima u osnovnim i srednjim školama.
- Povećanje broja institucija koje uspješno provode učinkovite mjere prevencije HIV-a kod populacije adolescenata s povećanim rizikom. Postojećim organizacijama koje skrbe za djecu i mlade, osobito na primarnoj razini, omogućiti otvaranje i potporu postojećim multinamjenskim, polivalentnim savjetovalištim za mlade pri školskim ambulancama (neovisno jesu li u školi ili ne) i drugim zdravstvenim službama. Savjetovalištim za mlade koji su izvan zdravstvenog sustava osigurati i omogućiti rad uz obvezatnu stručnu superviziju stručnjaka iz područja zdravstva.
- Provođenje istraživanja te razvoj, primjena i evaluacija programa u cilju smanjenja rizičnog spolnog ponašanja i drugih oblika rizičnih ponašanja adolescenata uvjetovanog uzimanjem opojnih droga i alkohola.
- Unaprjeđenje probira, dijagnostike i liječenja HIV-a i spolno prenosivih bolesti u mladeži. Unaprjeđenje protokola pregleda i obrade u adolescenata i ginekološkog pregleda u adolescentica u cilju što ranijeg otkrivanja spolno prenosivih bolesti.
- Integriranje prevencije HIV-a i prevencije spolno prenosivih bolesti u programe prevencije neželjenih trudnoća adolescentica te u preventivne programe zdravog načina življenja.
- Razvijanje programa odgoja i psihološke pripreme za spolni život i život u zajednici koji će se temeljiti na zaštiti zdravlja i kvaliteti života (uz stručnu podršku psihologa, pedagoga, defektologa, sociologa).
- Povećanje broj programa koji osiguravaju školovanje, zapošljavanje, športske aktivnosti i druge socijalno prihvatljive aktivnosti.
- Edukacija edukatora - nastavnika.
- Edukacija vršnjačkih edukatora – učenika.
- Provođenje edukativnih radionica u drugim razredima srednjih škola.
- Izrada tiskanje i distribucija edukativnog i promotivnog materijala.
- Edukacija učenika u prvim, trećim i četvrtim razredima srednjih škola.
- Provođenje savjetovanja učenika i roditelja u centrima za reproduktivno savjetovanje.
- Održavanje okruglih stolova.
- Preventivne aktivnosti liječnika školske medicine.

Nositelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Hrvatski zavod za javno zdravstvo i zavodi za javno zdravstvo, Ured za suzbijanje zlouporaba droga, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Klinički bolnički centar „Sestre milosrdnice“ - Klinika za dječje bolesti u Zagrebu, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, udruge (PRO REPRO i dr.) i stručna društva (Hrvatsko društvo za školsku i sveučilišnu medicinu Hrvatskog liječničkog zbora i dr.)

Rok: kontinuirano

Indikator provedbe:

- broj educiranih vršnjačkih edukatora
- broj educiranih nastavnika

- broj tiskanog i distribuiranog edukativnog materijala
- provedena evaluacija rada na edukativnim programima

Financijska sredstva: sredstva su osigurana iz sredstva Državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti, sredstva lokalne zajednice i ugovornim odnosima između zdravstvenih ustanova i Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje.

Mjera 6.2.: Preventivni rad u populaciji muškaraca koji imaju spolne odnose s drugim muškarcima

Planirane aktivnosti:

- Provođenje istraživanja te razvoj, primjena i evaluaciju programa prevencije HIV-a kod muškaraca koji imaju spolne odnose s drugim muškarcima.
- Provođenje istraživanja rizičnog ponašanja za HIV i spolno prenosive bolesti u skupini muškaraca koji imaju spolne odnose s drugim muškarcima, te kod biseksualnih muškaraca.
- Unaprjeđenje probira, dijagnostike i liječenja spolno prenosivih bolesti.
- Provođenje istraživanja te razvoj, primjena i evaluacija strukturalnih intervencija i intervencija u zajednici u cilju smanjenja stigmatizacije i diskriminacije zbog seksualne sklonosti i različitosti spola.
- Osnaživanje postojećih i po potrebi povećanje broja vladinih i nevladinih ustanova za prevenciju koje uspješno provode učinkovite mjere prevencije HIV-a za muškarce koji imaju spolne odnose s drugim muškarcima.
- Razvijanje javno-zdravstvenih programa u sklopu kojih će se povećati broj osoba koje se testiraju na HIV. Osnažiti vanjski rad (engl. outreach) kao temeljni dio prevencije.
- Povećanje broja timova u epidemiološkoj službi i broj centra za besplatno i anonimno testiranje i savjetovanje na HIV pri zavodima za javno zdravstvo.
- Provođenje istraživanja te razvoj, primjena i evaluaciju mjera radi uvođenja učinkovite prevencije HIV-a i spolno prenosivih bolesti u skupini muškaraca koji imaju spolne odnose s drugim muškarcima.
- Unaprjeđenje rada profesionalaca za rad s ovim skupinama, osobito u primarnoj zdravstvenoj zaštiti.
- Održavanje internet stranica i savjetovanja.
- Izrada, tiskanje i distribucija edukativnog materijala.
- Održavanje edukativnih radionica.

Nositelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Hrvatski zavod za javno zdravstvo, zavodi za javno zdravstvo, Iskorak, Drugi korak, Terra i druge udruge koje rade s ovom populacijom

Rok: kontinuirano

Indikatori provedbe:

- broj posjeta internet stranicama
- broj tiskanog edukativnog materijala
- broj osoba koje posjete centre za savjetovanje i testiranje upućenih iz udruga

Financijska sredstva: sredstva su osigurana iz raspoloživih sredstva Državnog proračuna iz sredstava za redovnu djelatnost, iz raspoloživih sredstava od igara na sreće, te iz sredstva UNDP-a

Mjera 6.3.1.: Preventivni rad u populaciji ovisnika o drogama i povremenih uzimatelja droga

Planirane aktivnosti:

- Provođenje istraživanja te razvoj, primjena i evaluacija kulturološki prihvatljivih preventivnih mjera za suzbijanje HIV infekcije, usmjerenih na intravenske ovisnike o drogama.
- Unaprjeđenje zaštite od HIV/AIDS-a intravenskih ovisnika o drogama, kao i financijsko podupiranje kvalitetnih programa suradnje s udrugama koje provode programe smanjenja štete za ovisnike i povremene uzimatelje opojnih droga s posebnim naglaskom na intravenske ovisnike o drogama.
- Povećanje sveobuhvatnosti zdravstvene skrbi za ovisnike i povremene uzimatelje droga kroz što bolji obuhvat intravenskih ovisnika o drogama, nekim od oblika liječenja, uključivanje u programe supstitucijskog liječenja, testiranje na HIV i spolno prenosive bolesti, kao i testiranje na hepatitis B i C. Provođenje programa smanjenja štete te educiranje ovisnika i povremenih uzimatelja droga o sigurnim oblicima spolnog ponašanja.
- Provođenje istraživanja o učinkovitosti programa razmjene šprica i o ostalim načinima za pribavljanje jednokratnih sterilnih šprica i igala za aktivne intravenske ovisnike o drogama.
- Koordiniranje provedbe mjera iz programa suzbijanja droga i ovog Nacionalnog programa.
- Unaprjeđenje provođenja općih i posebnih mjera zdravstvene zaštite ovisnika i povremenih uzimatelja droga te je učiniti dostupnom i prepoznatljivom korisnicima kroz redovite edukacije zdravstvenih i drugih stručnih djelatnika u primarnoj zdravstvenoj zaštiti.
- Izrada, tiskanje i distribucija edukativnog materijala.

Nositelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ured za suzbijanje zlouporabe droga, Hrvatski Crveni križ i društva Crvenog križa, Hrvatski zavod za javno zdravstvo, zavodi za javno zdravstvo, udruge (HELP, TERRA, LET, INSTITUT) i stručna društva i drugi

Rok: kontinuirano

Indikator provedbe:

- broj intravenskih ovisnika uključenih u programe
- broj tiskanog i distribuiranog edukativnog materijala
- broj provedenih istraživanja
- broj provedenih programa

Financijska sredstva: sredstva su osigurana iz raspoloživih sredstva Državnog proračuna, i raspoloživih sredstva namijenjenih za provedbu programa za borbu protiv ovisnosti i iz sredstva od igara na sreću

Mjera 6.3.2.: Programi smanjenja štete (harm reduction)

Planirane aktivnosti:

- Provođenje programa zamjene šprica, igala, te distribucija prezervativa.
- Informiranje ovisnika o mogućnostima uključenja u pojedine terapijske programe, o institucijama koje provode Needle exchange programe (zamjena igala) i Harm reduction programe (smanjenje štete).
- Savjetovanje i upućivanje u različite programe liječenja od ovisnosti.
- Informiranje o svim štetnim posljedicama korištenja droga, posebice intravenoznog uzimanja droga, omogućiti savjetovanje i testiranje na virus HIV-a i hepatitisa.

Nositelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Hrvatski Crveni križ i društva Crvenog križa, Hrvatski zavod za javno zdravstvo, zavodi za javno zdravstvo i udruge (HELP, TERRA, LET, INSTITUT i dr.) i stručna društva

Rok: kontinuirano

Indikator provedbe:

- broj osoba upućenih u programe liječenja od ovisnosti
- broj distribuiranih igala i šprica

Financijska sredstva: sredstva su osigurana iz raspoloživih sredstva Državnog proračuna i raspoloživih sredstva namijenjenih za provedbu programa za borbu protiv ovisnosti i iz sredstva od igara na sreću

Mjera 6.4.: Preventivni rad u populaciji heteroseksualnih muškaraca i žena s rizičnim ponašanjem

Planirane aktivnosti:

- Provođenje istraživanja te razvoj, primjena i evaluaciju programa prevencije rizičnog ponašanja za HIV, čime se jača sposobnost žena i muškaraca, osobito onih koje se bave prostitucijom, za donošenje i provođenje odluka u cilju smanjenja spolnog rizika te prihvaćanje "protektivnog ponašanja/postupaka" (npr. ispravna, dosljedna i primjerena uporaba prezervativa, smanjenje visokorizičnih oblika spolnog ponašanja, rana dijagnostika i liječenje spolno prenosivih bolesti).
- Osiguranje veće dostupnosti i prihvatljivosti tehnika za prevenciju HIV-a i spolno prenosivih bolesti koje su pod kontrolom samih žena (npr. ženski kondom).
- Osiguranje istraživanja te razvoj, primjena i evaluacija preventivnih mjera protiv HIV-a u centrima za spolno prenosive bolesti, u primarnoj zdravstvenoj zaštiti i organizacijama za planiranje obitelji.
- Osiguranje istraživanja te, razvoj, primjena i evaluacija mjera na razini strukturalnih zapreka za učinkovitu prevenciju HIV-a i spolno prenosivih bolesti kod muškaraca i žena.
- Osiguranje posebnih istraživanja u ovoj skupini, izvan populacije prostitutki, radi utvrđivanja razloga promiskuitetnog ponašanja, te izrada program prevencije u posebnim podskupinama.
- Preveniranje prostitucije kroz programe zapošljavanja i resocijalizacije.
- Provođenje istraživanja o ponašanju žena i muškaraca s rizičnim ponašanjem.
- Izrada, tiskanje i distribucija edukativnog materijala.

Nositelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Klinika za infektivne bolesti «dr. Fran Mihaljević», Hrvatski zavod za javno zdravstvo, zavodi za javno zdravstvo, udruge (HELP, LET, TERRA i dr.) i stručna društva

Rok: kontinuirano

Indikator provedbe:

- broj osoba uključenih u programe
- broj tiskanog i distribuiranog promotivnog materijala
- izvješća o istraživanju

Financijska sredstva: sredstva su osigurana iz raspoloživih sredstva Državnog proračuna i iz raspoloživih sredstva od igara na sreću

Mjera 6.5.1.: Preventivni rad u populaciji radnika - migranta

Planirane aktivnosti:

- Promoviranje dobrovoljnog, anonimnog i besplatnog savjetovanja i testiranja u populaciji radnika migranta i njihovih stalnih spolnih partnera/ica.
- Savjetovanje, održavanje radionice za savjetnike (specijaliste medicine rada).
- Izrada, tiskanje i distribucija edukativnog i promotivnog materijala.
- Provođenje istraživanja te razvoj, primjena i evaluacija programa prevencije HIV-a na području ponašanja radnika-migranta (mornari trgovačke mornarice, radnici – migranti, vozači međunarodnog transporta, vojnici u međunarodnim misijama, itd.) čime se potiče na donošenje i provođenje odluka u cilju smanjenja seksualnih rizika te jačanje njihovog "protektivnog" ponašanja (npr. ispravan, dosljedan i primjeren način uporabe prezervativa, smanjenje visokorizičnih oblika spolnog ponašanja, rana dijagnostika i liječenje spolno prenosivih bolesti).
- Izrada programa usmjerenih ka smanjivanju emigracije, te planiranje, nadzor i provedba edukacijskih programa među imigrantima.
- Provođenje kontinuiranog savjetovanja o smanjenju rizika od HIV-a za putnike koji odlaze u inozemstvo u ordinacijama koje provode epidemiološku djelatnost i u ordinacijama medicine rada.
- Širenje programe edukacije i savjetovanja u ustanovama (zdravstvenim i drugim) u kojima se okupljaju radnici migranti.
- Sprečavanje direktnog i indirektnog reklamiranja seksualnog turizma, te osmišljavanje odgovarajućih sadržaja za zabavu turista tijekom odmora.

Nositelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Hrvatski zavod za javno zdravstvo, IOM, Hrvatski zavod za zdravstvenu zaštitu i sigurnost na radu, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Škola narodnog zdravlja «Dr. Andrija Štampar», privatni sektor

Rok: kontinuirano

Indikator provedbe:

- broj migranta obuhvaćenih savjetovanjem
- broj održanih edukacija za savjetnike
- broj educiranih savjetnika

Financijska sredstva: sredstva su osigurana iz raspoloživih sredstva Državnog proračuna i donacija

Mjera 6.5.2.: Preventivni rad u populaciji pomoraca – članova posade brodova

Planirane aktivnosti:

- Promoviranje dobrovoljnog, anonimnog i besplatnog savjetovanja i testiranja u populaciji pomoraca – članova posade brodova i njihovih stalnih spolnih partnera/ica.
- Savjetovanje.
- Održavanje radionice za savjetnike (specijaliste medicine rada).
- Izrada, tiskanje i distribucija edukativnog i promotivnog materijala.

Nositelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Hrvatski zavod za javno zdravstvo, IOM, Hrvatski zavod za zdravstvenu zaštitu i sigurnost na radu, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Škola narodnog zdravlja «Dr. Andrija Štampar», privatni sektor

Rok: kontinuirano

Indikator provedbe:

- broj pomoraca – članova posade brodova obuhvaćenih savjetovanjem
- održana edukacija za savjetnike
- broj educiranih savjetnika

Financijska sredstva: sredstva su osigurana iz raspoloživih sredstva Državnog proračuna i donacija

Mjera 6.6.: Preventivni rad u općoj populaciji

Potrebno je provoditi trajnu edukaciju opće populacije. Osnovne informacije o uzročniku i bolesti trebaju biti dostupne i prilagođene svim uzrastima. Edukaciju treba provoditi ne samo uobičajenim sustavom obrazovanja već ju treba organizirati i na radnim mjestima, u lokalnoj zajednici, putem medija, putem SOS telefona, promidžbenih materijala, obilježavanjem Svjetskog dana HIV/AIDS-a, i drugo. U edukaciji treba naglašavati ograničene putove prijenosa HIV-a, te razviti toleranciju i atmosferu u kojoj se različitost poštuje i ne diskriminira. Edukacija također treba jasno istaći koje su se mjere pokazale djelotvornim u prevenciji zaraze HIV-om.

Zdravstveno odgojni programi za pojedine segmente populacije ili čitavu populaciju moraju biti izrađeni od strane eksperata koje imenuje ministarstvo nadležno za zdravstvo te prihvaćeni od strane istog ministarstva. Programi trebaju strogo poštovati moralne, medicinsko-etičke, pedagoške kautele, moraju biti usklađeni s općim vrijednostima zajednice i skupine koja je socijalno referentna za pojedinca. Programi moraju imati solidnu teoretsku osnovu. U programe treba ugraditi elemente koji doprinose "personalizaciji" rizika. Programe općeg karaktera, trebaju pratiti specifični programi na razini lokalne zajednice. Programi bi trebali integrirati različite razine intervencije: individualno savjetovanišni rad (psihologa, defektologa, liječnika, učitelja, svećenika, socijalnog radnika), grupni rad, rad u školi i obitelji i program masovnih medija. Na svim razinama intervencija neophodno je da poruke budu sadržajno usklađene. U zdravstveno-

odgojnim programima valja dati prednost prenošenju poruka u osobnom kontaktu, u odnosu na prenošenje pouka pisanim putem. Programi ne smiju koristiti strah i zastrašivanje kao motivaciju promjene ponašanja, već ih valja temeljiti na pozitivnoj motivaciji.

Potrebna je trajna poslijediplomska edukacija profesionalaca (doktora medicine, stomatologije, medicinskih sestara i drugih zdravstvenih radnika, odgajatelja, učitelja, socijalnih radnika, psihologa, nastavnika i profesora, defektologa-rehabilitatora i drugih) iz područja HIV/AIDS-a i spolno prenosivih bolesti. Važno je edukacijom obuhvatiti djelatnike sustava socijalne skrbi radi aktivnog shvaćanja i rješavanja socijalnih problema osoba koje žive s HIV-om. Također je značajno edukacijom obuhvatiti djelatnike u policiji i vojsci.

U provođenju zdravstvenog odgoja zajednički sudjeluju zdravstvene i obrazovne ustanove, u koje je uključen i vjerski odgoj, sveučilište, visoke škole, veleučilište, sredstva javnog priopćavanja, Hrvatski Crveni križ, karitativne ustanove, nevladine organizacije i drugi.

Planirane aktivnosti:

- Promoviranje programa dobrovoljnog, anonimnog i besplatnog savjetovanja i testiranja.
- Obilježavanje Dana testiranja na HIV.
- Izrada, tiskanje i distribucija edukativnog i promotivnog materijala.
- Održavanje okruglih stolova, seminara i sl..

Nositelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Hrvatski zavod za javno zdravstvo, zavodi za javno zdravstvo, Hrvatski zavod za zdravstvenu zaštitu i sigurnost na radu, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, stručna društva, udruge, HUHIV, MIKS, udruge, privatni sektor, i dr.

Rok: kontinuirano

Indikator provedbe:

- broj distribuiranog edukativnog materijala
- broj provedenih promotivnih aktivnosti

Financijska sredstva: sredstva su osigurana iz raspoloživih sredstva Državnog proračuna, u okviru raspoloživih sredstava od igara na sreću i donacija

7. KOORDINACIJA NA PODRUČJIMA ZAJEDNIČKIH AKTIVNOSTI

Mjera 1: Suradnja i koordinacija aktivnosti s tijelima koja provode Nacionalnu strategiju suzbijanja zlouporabe droga, Nacionalni program za mlade, Nacionalni program za djecu i dr.

Planirane aktivnosti:

- Praćenje provedbe aktivnosti.
- Kontinuirana koordinacija aktivnosti.

Nositelji: Nacionalno povjerenstvo za suzbijanje HIV/AIDS-a, Povjerenstvo za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske, Ured za suzbijanje zlouporabe droga, tijela državne uprave, Hrvatski zavod za javno zdravstvo i zavodi za javno zdravstvo, udruge i drugi nositelji programskih aktivnosti

Rok: kontinuirano

Indikatori provedbe:

- izrađena i dostavljena izvješća

Financijska sredstva: sredstva su osigurana u okviru Državnog proračuna i proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u okviru redovne djelatnosti sukladno programskim aktivnostima.

Mjera 2: Suradnja s udrugama čija djelatnost je u svezi suzbijanja HIV infekcije

Predložene aktivnosti:

- Praćenje provedbe aktivnosti.
- Kontinuirana koordinacija aktivnosti.

Nositelji: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ured za ljudska prava, Ured za udruge, Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva, lokalna zajednica, tijela državne uprave, Hrvatski zavod za javno zdravstvo, zavodi za javno zdravstvo, međunarodne institucije, privatni sektor, udruge, stručna društva i drugi

Rok: kontinuirano

Indikatori provedbe:

- broj financiranih programa i projekata putem tijela državne uprave i tijela Vlade Republike Hrvatske
- financijska sredstva izdvojena za programe i projekte udruga
- broj udruga čije programe podržavaju jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave

Financijska sredstva: sredstva su osigurana iz sredstava od igara na sreću i iz raspoloživih sredstava Državnog proračuna namijenjena za programe i projekte udruga, donacije, financijska sredstva jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Mjera 3: Suradnja s međunarodnim institucijama

Planirane aktivnosti:

- Suradnja i koordinacija aktivnosti sa Svjetskom zdravstvenom organizacijom, Europskim centrom za prevenciju i kontrolu bolesti, Ujedinjenim Narodima, UNDP-om, UN Tematskom skupinom za HIV/AIDS, UNICEF-om, Globalnim fondom za borbu protiv HIV/AIDS-a, tuberkuloze i malarije i drugim međunarodnim i stručnim institucijama.
- Kontinuirani rad na suzbijanju i sprječavanju HIV/AIDS-a na Europskoj razini i sustav trajne telematske izmjene podataka Službe za epidemiologiju zaraznih bolesti Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo (ECDC competent body) sa ECDC.
- Sudjelovanje na međunarodnim konferencijama, sastancima i sl.

- Suradnja na području edukacije stručnjaka.
- Suradnja na području znanstveno-istraživačkog rada.
- Sudjelovanje na okruglim stolovima grupe «Think Tank» on HIV/AIDS” Europske unije.
- Izrada projekata za financiranje iz fondova Europske unije.

Nositelj: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Referentni centar za HIV/AIDS Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija, druga tijela državne uprave, UN Tematska skupina za HIV/AIDS, Škola narodnog zdravlja «Andrija Štampar», Referentni centar za epidemiologiju Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, stručnjaci, predstavnici udruga i stručnih tijela

Rok: kontinuirano

Indikator provedbe:

- broj zajedničkih programa
- broj educiranih stručnjaka
- broj predstavnika na konferencijama, okruglim stolovima i sl.

Financijska sredstva: sredstva su osigurana u okviru Državnog proračuna i ugovornim odnosima između zdravstvenih ustanova i Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje u okviru redovne djelatnosti, međunarodne institucije, donacije i sl..

E. INDIKATORI PRAĆENJA

Cilj: Optimalna prevencija, liječenje i skrb za zaražene HIV-om

1. *Smanjiti, odnosno održati nisku proširenost zaraze HIV-om*
 - a. Broj novo dijagnosticiranih u jednoj godini <70 (<20 na milijun stanovnika)
2. *Smanjiti morbiditet i mortalitet provođenjem antiretrovirusnog liječenja*
 - a. Broj novo dijagnosticiranih u kasnoj fazi zaraze HIV-om (AIDS ili manje od 200 limfocita CD4+) < 20% od ukupno novo dijagnosticiranih
 - b. Broj umrlih u jednoj godini < 10 (smrtnost < 2%)
 - c. Broj osoba zaraženih HIV-om koji dobivaju antiretrovirusnu terapiju prema nacionalnim smjernicama: >95%
3. *Smanjenje rizičnog ponašanja*
 - a. Postotak žena i muškaraca u dobi 15 do 49 koji su imali više od jednog spolnog partnera u proteklih 12 mjeseci a koristili su kondom kod posljednjeg spolnog odnosa: postići 80% do 2015 godine
 - b. Postotak muškaraca u dobi 15 do 49 koji su imali više od jednog muškog partnera u proteklih 12 mjeseci, a koristili su kondom kod posljednjeg spolnog odnosa: postići 80% do 2015 godine
 - c. Postotak MSM u dobi 15 do 49 koji su seksualno aktivni, a testirali su se na HIV u proteklih 12 mjeseci i saznali rezultat testa: postići >80% do 2015 g.
 - d. Broj podijeljenog pribora (šprica i igala) po jednom aktivnom korisniku droga: > 100 šprica u jednoj godini

Cilj: Mjerenje učinka odgovora na HIV u odnosu na druge zdravstvene pokazatelje

1. *Poboljšati seksualno, reproduktivno zdravlje kao i zdravlje trudnica, majki, novorođenčadi i djece*
 - a. Testiranje na HIV trudnica prema epidemiološkoj i kliničkoj indikaciji (100% do 2015)
 - b. Postotak djece koji se rađa od majki zaraženih HIV-om (< 5%)
2. *Smanjiti incidenciju i učinak komorbiditeta*
 - a. Tuberkuloza
 - Testirati na HIV svaku novootkrivenu tuberkulozu (100% do 2015)
 - Liječenje tuberkuloze i zaraze HIV-om (100%)
 - b. Virusi hepatitisa
 - Liječenje hepatitisa C svih osoba zaraženih HIV-om prema nacionalnim smjernicama (obuhvat 100%)
 - Testiranje na HIV i viruse hepatitisa svih korisnika droga koji se uključuju u programe liječenja uključujući i u programima razmjene igala (1x godišnje kod aktivnih korisnika (obuhvat 100%))

Cilj: Jačanje zdravstvenog sustava u pogledu odgovora na HIV/AIDS

1. Integracija HIV/AIDS-a u nacionalne strategijske planove unaprjeđenja zdravlja
2. Jačanje organizacije i povezanosti zdravstvenog sustava (ljudski resursi, laboratoriji) i provođenje uobičajenih laboratorijskih postupaka u praćenju osoba zaraženih HIV-om (imunofenotipizacija limfocita, određivanje viremije na HIV, testovi rezistencije na HIV, itd)
3. Osigurati dostupnost svih potrebnih antiretrovirusnih lijekova
4. Organizirati kako profesionalnu tako i neprofesionalnu profilaksu nakon izloženosti HIV-u do 2015
5. Testiranje svih uzoraka krvi i davatelja tkiva i organa na HIV

Cilj: Smanjenje vulnerabilnosti osoba zaraženih HIV-om i ostalih strukturnih barijera

1. Smanjiti stigmatu i diskriminaciju u zdravstvenim ustanovama
2. Stigmatizirajuće iskustvo u proteklih godinu dana: < 10% osoba zaraženih HIV-om do 2015

F PLAN FINANCIRANJA PO IZVORIMA

Za potrebe provođenja Plana aktivnosti u razdoblju od 2011. – 2013 godine izdvajanje financijskih sredstava iz Državnog proračuna po godinama prikazano je u Tablici 1.

Tablica 1.			
Financijska sredstva osigurana u Državnom proračunu za programe suzbijanja HIV/AIDS-a 2011. -2013. godini u kunama			
	2011	2012	2013
Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje	40.748.448	40.748.448	40.748.448
Vlada Republike Hrvatske Ured za ljudska prava	30.000	30.000	30.000
Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi	4.980.000	4.979.000	4.928.000
U K U P N O	45.758.448	45.757.448	45.706.448

U izračun nisu uključena financijska sredstva namijenjena metadonskoj terapiji, dio financijskih sredstava namijenjenih za komparativne programske aktivnosti koje se provode temeljem Nacionalnog programa za suzbijanje zlouporabe droga, kao niti financijska sredstva koja se izdvajaju za potrebe bolovanja i iz područja socijalne skrbi.

Za provedbu Hrvatskog nacionalnog programa za prevenciju HIV/AIDS-a u Državnom proračunu Republike Hrvatske u 2011. godini osigurana su sredstva u ukupnom iznosu od 45.758.448 kuna, te u projekcijama za 2012. godinu planiran je ukupni iznos od 45.757.448 kuna i 2013. godini iznos od 45.706.448 kuna. Od toga Ured za ljudska prava planirao je iznos od po 30.000 kuna po godini, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi osiguralo je 4.980.000 kuna u 2011. godini, te planiralo iznos od 4.979.000 kuna u projekciji za 2012. godinu i 4.928.000 kuna u projekciji za 2013. godini. Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje je osigurao u 2011. godini i u projekcijama 2012.i 2013. godine planirao iznos od po 40.748.448 kuna.

H. ZAKLJUČCI

- Programi suzbijanja HIV/AIDS infekcije u Republici Hrvatskoj usmjereni su osnovnom cilju smanjenja rizika od širenja bolesti u budućnosti i održavanja niske razine novooboljelih od HIV-a na sadašnjoj razini;

- Tijekom 2011. godine osigurana su financijska sredstva u Državnom proračunu u visini od 45.758.448 kuna. Planirana sredstva za 2012. godinu iznose 45.757.448 kuna, a za 2013. godinu 45.706.448 kuna.

- U provođenju programa važno je istaknuti kontinuirano praćenje bioloških i bihevioralnih karakteristika populacija s rizičnim ponašanjima, te provođenje edukacije opće populacije s naglaskom na poštivanju ljudskih prava i uvažavanju načela nediskriminacije i destigmatizacije;

- Potrebno je i nadalje osigurati odgovarajuću financijsku podršku za provođenje svih planiranih aktivnosti.

- U nastojanju da se postignu ciljevi politike suzbijanja HIV/AIDS infekcije, Vlada Republike Hrvatske ovim Nacionalnim programom obvezuje tijela državne uprave da u narednom razdoblju provode u njemu sadržane mjere. Za koordiniranje provedbe Nacionalnog programa zadužuje se Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi.

- Tijelo zaduženo za koordiniranje provedbe Nacionalnog programa jednom godišnje Vladi Republike Hrvatske podnosi objedinjeno izvješće o provedbi i rezultatima Nacionalnog programa, a temeljem izvješća svih nositelja njegove provedbe.

- Izvješće se podnosi najkasnije do 15. travnja tekuće godine za prethodnu godinu.